

PONTICE

NOEMBRIE 1939

ANUL I

No. 8-9

P O N T I C E

REVISTĂ LUNARĂ DE ARTĂ ȘI CULTURĂ DOBROGEANĂ

FONDATOR N. OTTESCU

Redactor : C. D. CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI

COLABORATORI ȘI SUSȚINĂTORI :

Alecu Al., Alecu Dan, Belcin Lazăr, Benteoiu I., Cărpinișanu Sever, Cergău Titus, Cialic Eug., Constantinescu-Mircești C. D., Constantinescu Silvia Sandi, Coriolan Gh., Cotovu Sandra, Dimitriu G. L., Dinu Ion, Duma George, Galaction Craioveanu, Arhiereu, Gherghel Al., Gherontie, Episcop al Tomisului și Durostorului, Ionescu P. P., Lăzărescu Traian, Lolu Ion, Micu Ion, Nicolau Th., General, Papahagi P., Petrescu Valerian, Roman Bonifaciu, Rădulescu-Dobrogea N., Rucăreanu Radu, Sălceanu Gr., Sarry N. C., Șteflă Al., Stoicescu D., Tomulescu G., Vulcan Scipio, Zambaccian K. H.

Inscrisă în registrul de Publicațiuni Periodice al Tribunalului
Constanța Secția I-a, sub No. 14 din 10 Decembrie 1938

Redactor răspunzător : GEORGE DUMA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : Constanța, Strada General Lahovary No. 7

Abonamentul anual Lei 300

Pentru Instituții „ 1000

EXEMPLARUL 25 LEI

A B R I T T U S

CUVÂNTAREA EXCELENȚEI SALE DOMNULUI
REZIDENT REGAL NICOLAE OTTESCU
CU PRILEJUL INAUGURĂRII SĂPĂTURILOR

Doamnelor și
Domnilor,

Ținutul cuprins între Dunăre și Mare, întins înspre sud, cu vechea denumire de Scitia Minor, locuit de Sciți, locuit mai târziu de Geți, adică de Daci, cari împreună cu Romanii stau la obârșia poporului nostru, cucerit de Traian, stând sub dominațiunea romană mai bine de cinci secole, trecând sub dominațiunea imperiului de răsărit, în urmă sub Mircea, sub Turci, și în sfârșit sub stăpânirea românească de azi, de mâine și de totdeauna, Ținutul acesta este tot atât de bogat în antichități romane ca Italia și ca Sudul Franței. S'au început săpături și se continuă — până azi într'un ritm mai lent, de azi înainte într'un ritm mai viu — la Tropaeum Traiani, la Capidava, la Ulmetum, la Histria, la Calatis, etc., începem astăzi săpăturile la această mare cetate romană Abrittus, situată în pământul românesc al Cadrilaterului, a acestei cetăți de circa 30 hectare, cu 32 turnuri, în care a murit, ucis de Goși, împăratul roman Decius.

Și la Tropaeum Traiani, și la Tomis, și la Histria și la Capidava, și la Calatis, săpăturile au scos la iveală adevărate comori arheologice. Arheologia, ca și istoria generală datorază multe din capitolele ei investigațiilor făcute în această provincie romană. Aceste investigațiuni nu sunt însă decât la începutul lor. Am impresiunea că vom avea de acum înainte mult mai multe de făcut decât s'a făcut până acum. În acest binecuvântat Ținut când sapi mai adânc temelia unei case, pe locurile așezărilor de astăzi — cari mai toate sunt suprapuse celor de ieri — găsești întotdeauna câte ceva din epoca imperială romană. Le găsești și în câmp, și pe malul apelor, le găsești pretutindeni. Au trecut barbarii pe acest colț de țară latină, au lăsat pustiirea în urma lor, n'au putut lua însă cu ei marmora și temelia așezărilor romane.

Inaugurăm astăzi Domnilor, aci, săpături noi. Nimeni nu poate ști ce ascunde golia, ce ne va aduce ziua de mâine, care vor fi comorile arheologice cari se vor găsi. Știm însă un lucru.

Știm că acest pământ ascunde sufletul roman, sufletul roman care a renăscut pe aceste meleaguri, sufletul acela aprig, constructiv, mândru și organizator, pe care noi urmașii lui îl integrăm în conștiința latinității noastre vigilente, hotărâte și năzduțite față de toți câți râvnesc hotarele noastre.

Trecând din lumea străbunilor în lumea urmașilor, voi încheia aceste câteva cuvinte cu o observațiune de ordin general, o observațiune care poate fi aplicată la tot ce se întreprinde acum în cadrul generos al hotarelor noastre. Săpăturile acestea puteau fi mai de mul

începute, dar nu s'au început. Dacă poate, inițiativa nu a lipsit, au lipsit însă mijloacele. Electoralul absorbea totul. Săpăturile acestea cari încep astăzi sunt prin urmare și o mărturie a trecutului, dar și o mărturie a prezentului. Ele mărturisesc că un suflu nou de viață primenită, activă și realizatoare a fost dăruit țării de Majestatea Sa Regele Carol II odată cu reforma constituțională, cu noua lege administrativă și celelalte cari au urmat.

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea.

MAREA NOASTRĂ

Am ieșit odată din Constanța pe nava-bază. Trebuia să fim a doua zi la Insula Șerpilor și plecam pe-aproape de miezul nopții. Vasul abia intrase în flota noastră de războiu. Il priveau toți cu iubire. Cheiul se umpluse și acum de oameni cari voiau să-l vadă deslipindu-se de țarm și îndepărtându-se, până când felinarele de la catarge aveau să se amestece cu stelele, deși nimeni nu putea să spună cine le dăduse de veste.

Pluteam încet pe lângă vapoarele noastre poștale, trase în dreptul gării maritime și așteptând semnalul de ridicare a ancorelor. Ferestrele rotunde ale cabinelor ne priveau cu mulții lor ochi aprinși și întindeau în calea noastră un luciul roșu tremurat, pe care trebuia să-l stășiem ca să trecem. Dealungul silozurilor, vapoare negre, încărcate numai pe jumătate, pufăiau slab. Mai încolo, în portul de petrol, vase cu felinarul roșu, se lăsau mai mult ghicite. Portul veghea în întuneric. Și deodată, când ne îndreptam spre poarta lui, la jumătate depărtare între farul roșu și farul verde, care se aprindeau și se stingeau pe rând la capătul digurilor dinăuntru, o adevărată pădure de coșuri, catarge și tunii ne-a întâmpinat. Un proiector care-și trimetea fâșia de lumină de deasupra noastră, scotea din umbră vas după vas, sclikea pe piscurile de oțel, se strecura printre guri'e de tun și mitraliere, se oprea pe o sentinelă albastră nemișcată pe punte. Stăteam rezemați de vergeaua balustradei și ne uitam înfiorați, aproape fără să credem. Era ca o flotă a viitorului, năzărită pentru noi la acest ceas de noapte, și care încerca să intre în port, cu făptura ei de ceață și de vis. Era apărătoarea mării noastre, vasele de război ale României înșirate la cheiul lor de piatră. Apoi pro-

iectorul s'a stins și flota s'a făcut nevăzută, scufundându-se în taina și în lipsa ei de a avea de mai înainte. Ieșisem în larg.

Știam că n'avem să ne mai ducem la culcare. Aveam să stăm în scaunele de pânză, până când cerul avea să se facă de sticlă și toate stelele lui să cadă una câte una în Mare. Aveam să povestim, marinarii isprăvi minunate sau hazlii de pe uscat, iar noi îmbarcații întâmplării, isprăvi de apă. Ofițerul de cart avea grijă de busole și de hărți. Câte odată se apleca la noi de pe puntea de comandă, și ne striga un cuvânt, pe care nu-l auzeam. Mergeam cu iuteală scăzută, spre Miazănoapte. N'avem nicio grabă.

Mi-aduceam aminte că în vara lui 1905 eram la Constanța. Veniserăm, băeți de liceu la încheierea cursurilor, ca să ne bucurăm de Mare și să deprindem ce-i aceea înotul printre valuri, noi cari nu înotaserăm până atunci decât în râuri și în lacuri. Ne duceam „La vii” pe jos, prin port, care acum 30 de ani, nu era pardoșit ca astăzi, nici acoperit de magazii și macarale.

Vorbeam de 30 de ani, atunci, când nava-bază abia venise, și unor oameni, cari nici nu-i împliniseră. Mă simțeam bătrân și povestind ca un cronicar, din alte vremuri.

Trebuia să ocolim pe lângă bălți, cari erau ochiuri de Mare rămase dincoace de diguri și încă nesecate, și să ne facem loc prin buruenișul înalt și prăfos de stepă. Par'că văd la cheul cel lung, unde acostează astăzi vapoarele noastre de călători, când sunt în pauză, pe „Elisabeta”, singurul nostru crucișător. Pavilionul lui fâlfâia, dar nu ni se părea că era de vântul obișnuit de dimineață. Echipagiul se găsea tot

la posturi și știam că nu era o manevră ca în toate zilele.

În ajun ne uitaserăm de pe malul cu iarbă, unde încă nu se clădise Cazinoul, cum venise cuirasatul rusesc Potemkin și se așezase dealungul digului din larg, afară din port, pentru că bătea apa mai mult de 9 metri și se temea să nu se așeze pe fund. Văzuserăm cum cele câteva sute de marinari răsvrățiți plecaseră, cete, cete, de pe vas, cu sacii pe umăr, și se împrăstiaseră prin oraș. Nu fuseserăm în stare să-i oprim și să-i îndrumăm spre altă țară și alte debarcadere. Puteau să pătrundă și cu sila. Flota pe care o descoperiserăm adineauri, în lumina proiecteurului și care ar fi ieșit în întâmpinarea matahalei de oțel și ar fi întors-o din drum, n'avea linț. Eram la Mare, dar Marea nu era a noastră. Orice oaspe, ca acesta, mai puternic decât noi, putea să-și facă loc, fără să ne întrebe.

A doua zi toată flota de războiu de la Odesa era la orizont. Iată pe „Sinope” în frunte, cu totul asemenea cu prizonierul nostru, golit de echipagiu, care plecase nu fără să-i deschidă supapele și să-l împiedice să mai se miște singur. Era înconjurat de fum, care numai câte odată, spart de vânt, se deschidea și-l arăta ca în câmpul unui ochian. În linie, îndărătul lui, celelalte vase de războiu se înșirau posomorâte, până se pierdeau în zare. De ce stăteau sub presiune? Cu ce gânduri și porunci pătruseseră în apele noastre teritoriale? Noi eram atunci niște băeți cu simțiri amestecate, bucuroși de spectacolul acesta fără pereche și fierbând, în același timp, de ciudă neputincioasă în fața unei asemenea năvăliri, care ne ținea sub tunurile de mare calibru și de bătae lungă. Ne cuibăriserăm îndărătul „Elisabetei”, ca niște pui golași pe lângă cloșcă, și ne uitam de-acolo peste dig la flota rusească. Și, cum ne uitam, am văzut niște nourași albi de fum, ca niște porumbei, în lungul lui „Sinope”, și numaidecât niște bubuituri năprasnice au zguduit cerul și pământul. Deasupra noastră, alți nourași, la cele două margini ale crucișătorului, de care stăteam aproape proptiți, au răspuns. Trăgeau cele două cetăți de apă. Bombardamentul începuse.

Eram niște flăcăiași de 16, 17 ani, viteji și foarte plini de sine, dar pesemne că picioarele ascultă, în anumite împrejurări,

de îndemnuri ascunse, pe care voința le descopere și le supune mult mai târziu, pentru că am rupt-o amândoi la fugă, fără să mai căutăm nici în dreapta nici în stânga. Dacă bombardamentul nu înceta, după ce trăsesse un număr de lovituri, dinainte hotărât între comandanți ca salve de salut, cine știe cât am mai fi alergat și dacă portul, cu prea puținele lui hectare, ne-ar fi fost de ajuns!

Am fost față când vasul amiral al escadreii a legat de pupa lui prora lui Potemkin, cu odgoane de sârmă împletită, și a plecat cu teamă, ca doi uriași nesiguri pe picioare. Când ne opriserăm din fugă, ne aruncaserăm ochii împrejur: nu ne văzuse nimeni, dar nu mai aveam însulțirea de la început. Doream să se isprăvească această expediție cât mai curând, ca și cum putea să ia cu sine și amintirea acelei mișcări neînțelese. Ne duceam acum cât mai aproape, ne amestecam în locurile cu primejdii, numai ca s'o facem uitată. Apoi toată flota s'a depărtat încet spre Miazănoapte, cu „Sinope” ca vas amiral în frunte, legat de tovarășul lui întru totul aidoma, ca o răsrângere alături pe apă. Poate că și Constanța se uita după acești oaspeți nepoștiți, după umiliția neputinței ei, puțin cam ca cei doi elevi de liceu, foarte îndrăgostiți de Mare și de primejdiile de tot felul legate de ea, dar cari nu se priceuseră la altceva, când tunurile de pe punte se apucaseră să trosnească, decât să-și pună picioarele în mișcare și ființele la adăpost.

Ceva mai târziu, peste vreo cinci ani, ni se păruse că ne răsbunaserăm puțin. Eram acum studenți și ne întorceam, de la întâiul Congres Studentesc ținut la Iași, unde veniseră tot pentru întâia oară, studenți din toate provinciile subjugate, dintre cari unii, ținându-și cuvântul dat atunci, în adunări tinerești, cu vorba crezută pe acea vreme, ușoară, au căzut pe frontul nostru, cum a fost Grămadă la Cireșoia, și alții prin ale părți. Cred că mai eram câteva sute când am ajuns la Galați și ne-am imbarcat pe vechea noastră dragoste, crucișătorul „Elisabeta”, pricina și martorul isprăvii de la Constanța din anul întâiei revoluții rusești. Niciodată n'a fost vas de războiu tăbărat de o lume mai veselă. Marinarii abia se mai vedeau dintre năvălitori, mai ales că cei mai posnuși dintre noi se îmbrăcaseră în bluze și în pantaloni

marinărești de schimb, așa încât, dacă nu sporiserăm disciplina la bord, sporiserăm pe neașteptate echipagiul. Intrarea aceasta în haine străine s'a întâmplat, de altminteri, mai mult de nevoie, mai târziu, cum voi arăta-o în câteva cuvinte la locul său.

Cât a ținut drumul pe Dunăre și, mai-cuseamă, canalul cel drept, tăiat prin cei doi M, al Sulinei, toți erau pe punte îmbătați de aer și de plutirea nesfârșită către Răsăritul tainic și discutau condițiile de admitere în școala de ofițeri de marină. Vântură-țară se gândeau la căpitanii de cursă lungă și la opririle în porturi exotice, scriitorii la Jean Bart, cei dornici de măriri la postul de amiral. Când ne întâlneam cu vreun transatlantic, ridicat ca 'n scări de șea, pentru că venea gol ca să încarce grâu de la Galați și i se vedea aproape tot fundul, vopsit roșu par'că ar fi fost ros de rugină, și plin de scoici și de alge, era o aplecare smintită pe o singură parte a celor mai multe sute, care băga spaima în comandant. Nu mai trăgea cu tunul, fără să dea de veste dinainte și scoțând din fire pe niște băeți nevinovați, bătrâna casă de oțel, ci se lăsa pe o parte ca orice vapoasă de lemn, și nu mai știu dacă nu și scârțâia ca el!

De la Sulina ne-a ajuns noaptea. Intram în Mare fără s'o vedem. Unii se răsvrăteau, dar coborau la urmă înăuntrul crucișetorului, ca să poată vedea în zori de zi, cum se lăsau amăgiți, nu numai răsăritul soarelui din valuri, dar și întâile pregătiri, încă dela 3 dimineța, ale acelu răsărit, cu cerul care din vânt-des se face albastru-luminos și apoi verde, și cu stelele, care scad treptat, până când în aceeași clipă, ca și cum gura dimineții ar fi suflat peste ele, se sting deodată cu toatele. Numai luceafărul mai luptă, micșorat și el, până se prăvălește în Mare. Unii dormeau în hamacuri și alții pe podină. Era ca o ucenicie a vieții de marină. Le plăcea. Pizmuiau și se înghionteau puțin, camaradereste, cu marinarii de serviciu, cari mai încercau nodul unui hamac sau mai aruncau un pușor de piernă umplut cu iarbă, vreunui întins pe jos. Apoi s'a cerut să facem tăcere și lămpile s'au stins, afară de una, două, din zece în zece hamacuri. Cei mai multe sute dormeau. Fără să spună la nimeni din ei, ancorele s'au ridicat zornăind mai cu grijă și „Elisabeta” a intrat în Mare.

Nu bătea vânt, dar era hulă și, cu toate că pereții vasului erau de oțel, duhul hulei, care e un anumit legănat, cu urmări totdeauna aceleași, a pătruns prin ei și a început să treacă din adormit în adormit. S'a oprit întâiu la cei din hamacuri. Hamacul prindea să se miște. Cel dinăuntru gemea slab, se întorcea pe o parte și scoțea capul pe marginea frânghiei, cu ochii închiși. Cei de dedesupt nici n'aveau dreptul să fie supărați, când săreau uzi de jos și dădeau busna afară. Tovarășii de deasupra nici nu-i vedeau, nici nu știau că duhul hulei îi pune să dea tot ce aveau în ei. Atunci a trebuit să se caute pentru foarte mulți, prin sacii și lădițele marinariilor, bluze și pantaloni de schimb. Viitorii ofițeri de marină, Jean Bart-ii și chiar amiralii se plimbau pe punte ca lămâia și așteptau, mai mult decât zorile, Constanța și uscatul nemișcat. Cei sdraveni, care rămăseseră destui, dar nu mai putuseră nici ei să doarmă, se cățarau ca nebunii în turnurile de la catarge, se îngrămădeau în odaia de comandă cu pereții de sticlă, erau la pupă, erau la proră, cu picioarele întinse deasupra Mării, pe sub vergeaua de jos a balustradei. Iar vaporul de războiu, cucerit de toată această tinerețe și întreg pe mâna ei, cu scări, cu frânghii, cu cârmă și cu tunuri, își tăia drum spre Mizăzi, spre portul unde stătuse odinioară, cu pajura țării pe piept, singur în fața întregii flote rusești de războiu a Mării Negre.

Mult mai târziu, încoace, după 1930, când Jean Bart, lup de mare și căpitan de port ieșit la pensie, isprăvise cu Direcția Generală a Asistenței Sociale, unde făcuse atât de bună treabă, și luase asupra lui secretariatul Ligii Navale, ne adunam de multe ori ca să vorbim despre revista Ligii, pe care i se ceruse și avea și el de gând s'o reorganizeze. Așa cum este astăzi această revistă, o adevărată publicație de împrietenire cu Marea și cu problemele apei, a ieșit întreagă din priceperea și gustul lui de scriitor și într'o mult mai mică măsură din discuțiile cu noi. Titlul însuși nici nu-i fusese, în forma veche, nici nu trebuia să-i fie, în forma nouă, cel de astăzi. Văd încă, frumos descnată în culori de comandorul Știubei, coperta, pe care scria sus cu litere ușor de văzut de departe, ca fâșiile de lumină ale unui far: Marea. Mergea la tipar. Atunci am stăruiat ca acest titlu să fie un program și o lozincă,

asa cum numele celălalt, prea generic, nu putea să fie destul.

„Ce vrei să punem”, m'a întrebat Jean Bart, și privirea lui s'a făcut neagră, ca atunci când dădea de o piedecă neprevăzută. „A fost Marea Neagră, dar nu-mi place. Prea sună a inscripție pe o hartă”.

„De ce te-ar speria”, l-am întrebat ușor și ca'n treacăt, cu teamă să nu-i deștept spiritul de contrazicere, un titlu ca acesta; e de la Romani, și prinurmă, ca moștenitori în linie dreaptă, putem să ni-l însușim fără nicio șovăială. La ei avea alt înțeles, mai larg, dar era vorba de Romani, cari aveau în toate un alt orizont”.

„Spune, frate, odată!” m'a întrerupt atunci Jean Bart.

„Dă-mi voce”, i-am răspuns. Și, pentru că nu se putea scrie deadreptul pe copertă gata de tipar, am scris „noastră” pe-o foiță de hârtie și am așezat-o lângă „Marea” de pe desen.

Jean Bart și-a pus ochelarii și a citit încet, cu ecouri par'că venite de departe, din drumurile lui de apă și din meditațiile de stilist : „Marea Noastră”.

Și a rămas „Marea Noastră”, brâul acesta albastru în care se încinge țara, cu pescarii, cu porturile, cu flota ei și cu nădejtile românești de mărire.

EMANOIL BUCUȚA

INTÂRZIERI

Atâta timp te-am urmărit zadarnic
Cerșindu-ți doar o clipă de-alinare ;
Acum de abia, trudit de înșelare,
Simt risipirea basmului fugarnic.

Doream să fiu, în primăveri cu soare,
Sub cer al vălvătaelor paharnic ;
Tu cupa mea, iar eu cuparul darnic
Turnându-ți luminoasele nectare.

Ca firul ierbii, să te 'ntorci spre mine,
Căldura mea să-ți dăruiască seve
Și să le-ascult cum clocotesc în vine...

Dar visele nu pot trăi aeve ;
Eu sunt al iernii, tu ești primăvară,
O auroră tu, eu fapt de seară.

GH. C. CUZA

LA SULINA, - IN LARG...

Sulina încă dormitează pe maluri, când pornim cu șalupa spre larg. Pânze viorii de abur matinal se destramă spre înalt, desoperind vederii așezările omenesti care, ca niște ființe ciudate, își deschid ochii ferestrelor, ca și cum ne-ar întreba: „Unde plecați atât de devreme?”

Alături, șalupa ușoară se leagănă moale, sclipindu-și alăturile bine frecate.

Urcăm... Se aud comenzi scurte date baritonat de căpitanul care stă nepăsător la comandă: *molla, banda, vira...* E un întreg vocabular necunoscut, ceea ce face să se bucure în fața noastră de un mare prestigiu.

Sub picioarele noastre temelie e mobilă și ciudată. Abia avem timpul să ne privim — și, deodată băgăm de seamă cum malul se depărtează înfundându-se repede, de parcă ar fugi supărat pe noi: am plecat... Motorul trepidează egal, — apa fășâie umed, despăcată de botul plugului marin. — Sulina își schimbă aspectele. O avem acum dintr'un alt unghi de privire. Pânzele de abur s'au ridicat, curățind priveliștile, — toate asperitățile se estompează prin mirajul înșelător al depărtării, — și Sulina devine treptat o jucărie prinsă de marginea zării...

În dubla mișcare, a înaintării și a balansului lateral, trecem porțița care duce spre mare. Până la un loc, în jurul gurii, într'o întinsă linie curbă, se vede apa gălbue și tulbure a Dunărei, — dincolo de ea, începe apa verde închis a mării. La ceasul acesta e aproape neagră. Orizonturile sunt încă apropiate și mate, lipsite de răsfrângerea luminozității solare. E puțin rece — și toată vastitatea imobilă pare că așteaptă o întâmplare extraordinară, care se va petrece curând. O curiozitate imensă plutește peste tăcerea viorie a apelor, care stau tăbărate

pe zăgazul zărilor. Sulina rămâne în urmă, micșorată pe nesimțite — și pudrată de depărtare. Se pregătește ceva...

Curând, o mișună de lumină se pornește din toate părțile, ca un preludiv de încântare vizuală. În panorama apocaliptică a cercului marin, — venită de dedesupt, de undeva, năpădește cuceritoare, lumina astrului încă nevăzut. Spulberată de-un vânt nesimțit de lumină, Sulina a dispărut.

Suntem singuri, pe mare, în centrul universului, cu adâncimi neștiute, dedesupt și deasupra. Nu știm când, dar ne trezim în coastă, cu vatra de lavă topită a aurului solar. Cu neputință să privim spre sâmburele luminos. Toată fața mării se face, scut de aur, care răsfrânge cu putere, în slabii noștri ochi, vestea luminoasă primită dinspre cuptorul incandescent. Și nici cu mintea nu putem prinde ceva din desfășurarea poemului ancestral, — ci doar, cu sufletul speriat de viziunea sublimă, simțim, în umilință, că, peste nevrednicia noastră, putem fi totuși primiți să ne integrăm în desfășurarea cosmică. Ni-o spun: tremurul de emoție și bobul de apă sărată, care năzue să se spargă în colțul ochilor aiuriți de vrajă și mângâiați de încântare. Stăm muți, — și ne simțim suspendați deasupra înlănțuirii spațiului și-a timpului... Viața noastră e în sincopă. Clipa nu mai e clipă — iar locul unde ne aflăm nu mai știm ce este...

Nemărgenirea se înveselește în hohote de lumină cascadată din înălțimi.

Abia târziu ne reactualizăm: da, suntem pe mare, într'o șalupă care ne poartă spre larg.

Cuminte, lumina se potolește, după ce-a pus stăpânire pe holdele marine. Revenim

și noi la clipa uitată — ne înlănțuim iar la robia timpului.

Suntem veseli, vorbim despre lucruri simple, fără legături cu grijile vieții, de care pareă ne-am desfăcut de-un veac. De Sulina ne aducem aminte ca de-o poveste.

Și fără să știm cum, ne trezim fredonând după ritmul motorului care trepidează egal — sau poate după eleganta balansare a scoicei de metal în care ne aflăm adunați prin voia Celui prea înalt.

Singurătatea mării face pe oameni mai buni — și-i îndeamnă la viers și la cântec, — iar toate sunt răsfrângerea iubirei, care, fixă și adâncă, dormitează la fund, în fiița omenească. Este soarele *dinăuntru*.

Mulțumiți, privim apele, care la scurte răstimpuri, își schimbă culoarea în jocurile fără sfârșit ale luminei.

Mergem să dăm bună ziua Insulei Șerpiilor, recif solitar și trist, care înfățișează cel mai depărtat pământ al țării noastre: Antenă stâncoasă și submarină, ca un imens ochi de melc, care spionează nesfârșirea oceanică, pentru cine știe ce scop nefixat încă de istoria omenirii.

Cetim într-o carte prozaică: „Este o insulă mică, stâncoasă, nelocuită. Pe ea se află un far al Comisiunii europene a Dunării și o cazarmă pentru paznici și câțiva soldați de marină...”

Cuget la viața celor câțiva oameni care locuiesc insula, înconjurați peste tot de ape, — și, pe uscat, de șerpi. Farul, care se aprinde în fiecare seară — ochiu pălpăitor de lumină, în întunericul fără de margini; paznicul — filozof — cine știe ce relegat al vieții, deslășit desăvârșit de ea, fericit poate, obișnuit cu peisagiul veșniciei și așteptând sfârșitul poveștii...

Citesc mai departe în carte: „Pe vremuri ea era foarte cunoscută. Grecii îi spuneau „albă”, „luminoasă” sau Ahileia, adică „a lui Ahile”. Strabon zice că în mijlocul ei era un templu renumit, închinat lui Ahile, precum și o statuă a lui. Templul avea darul tămăduirii și de aceea, mulți bolnavi veneau acolo. I-se mai zicea și „*Insula fericitorilor*”.

Prin urmare, încă de mult viața a făcut fericiti pe cei care fug de ea...

Șalupa, nepăsătoare acestor considerații filosofice, despică brazda de apă, pufăind fără

întrerupere, de parcă ar spune: „Mult o să mă mai duceți?”

Prin urmare, pe aici a umblat Ahile și comparații!... Și omul, — care crede că toate încep cu el?!... Au fost pe aici temple și suferințe tămăduite, au fost și oameni fericiti!...

Chemată astfel și de prezent și de trecut, insula se ivește în zare, ca un monticul eșit din ape.

Ne apropiem. Stânci abrupte, cenușii. Singurătate și dezolare. Farul vechiu și melancolic... (De ce mi aduc aminte, oare, de „Farul Sanghinariilor” din Alphonse Daudet?) Vedem pe țărm câțiva soldați făcându-ne semn cu mâinile. Le răspundem. Nu vom debarca. Ei prind de jos ceva, ca niște mici frânghii negre — și le aruncă spre noi. Sunt șerpi. Ni se prelinge un cutremur pe șira spinării. Fragmentele de frânghii cad în apă, într'un clipotit cleios.

De jur împrejur insula este escarpată și singuratecă. Parcă ar fi o privesc din lună. Apa mării se isbește de ea, spălând-o și lustruindu-i stâncele.

Albatroși, puzderie, ca o ninsoare cu fulgi enormi, potopesc toate, într'o vâlvătaie albă...

Am vrea să plecăm cât mai degrabă din nou, spre larg. Atingerea cu acest sărman ciot de pământ, ne-a dat un sentiment atâta de meschin față de cel, înalt, pe care ni l-a dăruit superbia mării, în cât, ca să nu ne stricăm cumpăna sufletească a zilei, pornim repede spre pustietățile marine, lăsând pe „fericiții” insulei să se bucure în pace.

Șalupa însăși, împărtășește aceeași simțire cu noi. Se simte după pufăitul ei supărat, aproape morocănos.

Când am avut din nou apele nesfârșite înainte, spectacolul era schimbat. Peste tot, un fel de potolire, intensă, albastră și aurie, se lăsase suverană. Smaragdul se prefăcuse în topaz și'n ametist închis. Zărilor se depărtaseră, dilatate de irizarea aburului încălzit. Marea era de „untdelemn”.

Mă gândeam la vorbele de lauda mării ale lui Jean Bart din cafeneaua mică de odinioară. Priveam marea, această enigmă vie și nepătrunsă — și rămâneam aiurit de diversitatea de sentimente ce mi se îmbulzeau în suflet. Ce rost are această arătare monstruoasă? Ce putere o stăpânește și-o îndrumază? Ce *este* ea în eterna ei tălă-

zuire? Cât se va mai sbuciuma între malurile neconținut mâncate de dinții ei de ape? Și de ce ne dă ea acele sentimente de înălțare, de eliberare, de nostalgie a veșniciei? Da, simțim Veșnicia cotropindu-ne... Toate temerile pier, — și sufletul cade, în sfârșit, desrobot, în locul acela din care peste voia lui, s'a desprins cândva... O întoarcere la sălașul lui, cel de la început, de totdeauna. Moartea? Nimic: o gură neagră și strâmtă, prin care alunecăm în Veșnicie...

Osteniți, somnolăm pe punte, nepierzând din ochi dunga neagră a zării, care stă ca o subliniere de cărbune pe una din treptele infinitului.

Și, din nou, sus, în înălțimi, — și de jur împrejur, se pregătește o altă față a tainei. Pe oglinda apei trece un vânt răcoros, — este cel dintâi salut al crepusculului ce va veni.

Soarele coboară, — culorile se schimbă, — alte povești susură în suflet. E pregătirea epilogului zilei.

Aleargă peste tot „cenușul“ și impalidează ariile cuprinsului marin. Dar între el și lumina triumfătoare de adineaori, se încinge o luptă, cu tresăriri și încruntări, cu isbucniri și potoliri, între toate culorile spectrale. E un forfot, de parcă ar clocoti în clădirile văzduhului, infinitele nuanțe de culori, aruncate acolo, în jocuri capricioase, de mâna Meșterului cu fantezia veșnic reînviată. Culorile se suprapun, se contopesc, se întrepătrund, se străbat, dând, fulgerător și fantomatic, aeriene covoare cerești de-o clipă, smulse pe dată, de-o altă combinație, himerică și ea...

Dar vine o treaptă a zilei, când din jocul luminelor contrarii, se statornicește un roș crud, califelat, ușor prăfuit cu aur, — care este prodromul astrului pornit spre culcare. Privind supărat în urmă, plictisit parcă — și totuși, suveran mic al așezării noastre pământene, soarele coboară grabnic, spre linia zării. Când o atinge, își varsă sângele de lumină în ape, înroșindu-le pe dată. Ca deșertat de viață, coboară cu fruntea înourată — până ce, golit, își prăbușește învelișul mort, dincolo...

Cenușul a învins. Mai clipește, rătăcitez câteva lumini, pe depărtările solitare, — dar le înghite curând harpagonul lacom, starostele nopții.

Și ca o regină drapată în negru de ame-

tist intens, stropit cu picături diamantine de aur, noaptea vine, stăpânind nemărgenirile — și aducând cu ea un respirat răcoros, plin de miresme de întunec...

De n'ar fi fâșăitul apei de la botul șalupei, am crede că stăm pe loc.

Ne cuprinde un dor adânc să ajungem mai degrabă la țarm. Masivitatea întunecoasă ne copleșește. Stăm ca pierduți într'un pustiu de ape. Departe, — și rar abia bănuim sfioase sclipiri de lumină gălbuie E vreun vas la larg, — vreo barcă, — sau numai o părere a dorului nostru de a găsi un cât de slab razim în răstriște. Comenzile căpitanului au căpătat o undoire și un timbru de îngrijorare,

Asupriți de întunec, ne coborâm mai cald și mai adânc în noi înșine, unde înfloresc în lumini clare, amintirile și dorurile. Vin, nechemate, dinspre hotarele îndepărtate ale țării de vis, fantasmagorice alcătuirii de priveliști, vorbe, gesturi, — și trec, în cavalcade neoprite, prin dreptul clarului minții, pierzându-se din nou în acelaș ocean, vast din care s'au tors. Aduc cu sine, toate, parfumul clipei când, odinioară, au fost trăite, — și încă o mireasmă, fără puțință de deslușire, ca un fel de „halo“ spiritual, repede mistuit de aceiași alergare haotică și himerică a minții...

Ca eșit din mare, într'o clipă, se înșiruie în zarea înopțată, colierul de lumini sclipitoare al Sulinei.

Sufletul respiră, ușurat, — gândurile, brusc, își schimbă calea, — comenzile căpitanului devin joviale, — se aude din noul glasul călătorilor, amuțit mai înainte.

Somnul se ivește biruitor, — avem impresia că am plecat de mult, într'o vagabondare ciudată, pe spinarea lichidă a unui monstru dintr'o altă lume.

Luminile suliniote se apropie. Noaptea pare mai puțin densă. Apa clipește mai intim... Ne apropiem.

Comenzile se îndesesc, recomandând atențiune...

Intrăm pe gura canalului... În dreapta se ridică enorm, trupul de negru masiv al unui vapor gol, care se balansează larg, ca pentru a adormi. Vag, vine până la noi un țărâit de mandolină — și-o părere de cântec monoton și lin.

Cheiul se deslușește cu luminile lui aliniat...

Am ajuns...
Farmecul s'a risipit...

Inainte de a adormi, peisagiul marin de peste zi se mai înfățișează încă odată în închipuire, în imense fragmente care par ireale, aducând în suflet umbre și îngroziri...

De mâine ne vom întoarce la cele obișnuite ale noastre...

Și dacă gândul acesta aruncă o măhnire nedeslușită în suflet, — îi dă, cu toate acestea, și o potolire odihnitoare...

Eterna năzuință a sufletului omenesc spre o țintă veșnic alta, în scurta noastră peregrinare spre veșnicie..

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

FRAGMENT

...Să spun? Am fost procuror la Constanța acum...43 de ani. Procuror de secție, cum se spunea. Mutat în urmă ca supleant la același Tribunal.

De-atunci nu începuseră să emigreze Turcii; din contra, cumpărau terenuri pe capete. Znic autentificam în camera de consiliu zeci de acte de vânzare. Translatorul traducea în limba lui Mahomet cele ce se spuneau în act pe românește, și cumpărătorul dădea din cap afirmativ. Ce interesa mai mult era dacă vânzătorul și-a primit prețul.

— *Parale aldân?* Intrebam de-astă dată personal.

— *Aldâm*, răspundea omul cu turban sau cu fes.

— *Sictir*, încheiam eu în glumă, ce-i drept puțin protocolar, dar nu în înțelesul pornograf ce s'a dat la noi cu vântului, ca un fel de rămas bun.

Pe urmă, poet sentimental pe vremea ceea, o luam razna pe străzile patriarhale ale Küstengei de-atunci, (orașul de odinioară aproape că se termina în dreptul gării, pe la cimitirul fătărăsc, înconjurat de un zid alb, unde acum se întinde un parc occidental) ca să-mi termin plimbarea totdeauna pe marginea mării, unde în loc de faleza civilizată de azi, era un pământ gol, pe care se ridica o șandramă de lemn numită Casino.

În una din acele zile îndepărtate, trecând spre hotelul Carol, în curtea castelului răposatului prinț Sturza, căruia îi mai zicea și Beizadea Vișel, (tip original, în casa căruia e instalat la Bu-

curești Ministerul de Externe) în una din acele zile ale tinereții mele, am zărit răsăfându-se la soare o floare minunată.

Și fulgerul gândului, întorcându-se cu alți zece ani înapoi, și-a amintit că în copilăria mea de astă dată, trecând tot pe-aici, am văzut pe prinț — boerul bizar care eșea în balcon în halat și cânta să vadă dacă poate să domine urletul valurilor — și-a amintit, zic, că l'am zărit înfigând în pământ o sămânță, bătătorind apoi de-asupra pământul cupicioșul.

— Foarea minunată pe care o văd, o fi răsărit din sămânța pusă de prinț atunci, mi-a licărit o năzdrăvenie prin minte.

Și inspirația a venit... ca la 21 de ani.

*Un om, încrezător, la soare,
Sădi sămânța în pământ;
Rege-al naturii, în picioare
Trecu pe proaspătu-i mormânt.
Din sucul ei, o mândră floare
Din zi în zi își ia avânt,
Acuma râde ea la soare,
Și omul doarme sub pământ.*

Avânt, pământ, mormânt, rima banală, într'adevăr, dar, modestia laoparte, ideea e frumoasă și originală.

Am crezut interesant să povestesc obârșia unei pcezii dintr'un volum al meu de *Versuri* acum uitat. O anchetă printre mânuitorii de stihuri, în care aceștia să istorisească în ce împrejurări au scris cutare sau cutare strofă, desigur c'ar da la iveală răspunsuri ce s'ar citi cu plăcere.

Constanța 1 Octombrie 1939

RADU D. ROSETTI

EXILUL LUI OVIDIU

Ovidiu în zadarnică-așteptare
Își poartă sufletu'ncărcat de chin,
Prin vulgul tot mai mult străin,
Spre, zilnic, tot mai dușmănoasa Mare.

Pornesc în geana zorilor, sau vin,
— Când faptu serii-așterne'ntunecare —
Tirimele, din calda depărtare
A mărilor și-a țărmlui latin...

Dar „Tristele“ cu-adâncul lor cuprins
De plec, și-ajung în Veșnica-cetate
Să ceară mila pentru cel învins,

— Ca strigătu'n pustiu, fără răspuns —
Rămân, cu taina lor de nepătruns,
In sufletul Cesarului uitate!

Și astfel anii după ani trecură
— Doar dorul sta, în suflet, neclintit —
Poetul își târa, pe țărnul scit
Ca pe-o povară, trista lui făptură.

Fugară ntruchipare-a unui mit,
În toga lui închis, ca ntr-o armură,
Cu brazdele durerii pe figură,
Părea, sublim, un zeu nefericit!

Și când, în noaptea gândului, muri
Nădejdea n cerul limpede-al iertării,
Divinul vers pe lyră amuși.

Destinul tors de Parce fu mplinit:
În plâns de vânt și bocetele Mării,
Exilul lui Ovidiu, s-a sfârșit...

AL. GHERGHEL

STĂPÂNUL BĂRĂGANULUI

Scrittorului N. OTTESCU,

PENTRU PLĂSMUITORUL DE FRUMOS ȘI OMUL DE BINE

Bărăganul.

Câmpie fără hotar. Intindere de viață și moarte peste mii și mii de ani. Taina a stăpânit întotdeauna Bărăganul: altădată pustiul cu păduri întinse de ciulini, scaei și dracilă, în care trăiau jivine una mai urâtă decât alta; mai târziu, florile răsărite pe văi și pe movile; astăzi, holdele bogate de grâu, porumb..

Pe Bărăgan omul s'a trezit, robust și înalt în singurătate, lângă femeia zămislită din coasta lui. Și-a săpat bordei sub cerul limpede printre ierburi. Odată cu sămânța căzută din cer și aruncată în prima brazdă, răcâită cu mâinile, omul a făurit viața. Pe temelia primului bordei săpat în pământ s-au înălțat colibe: stâlpi de pământ, acoperiți cu iarbă uscată. Mai târziu, lângă colibe s'au ridicat case, sate, orașe.

Azi, Bărăganul are pentru fiecare călător, rătăcit în împărăția lui, fețe deosebite: Într'un fel îl vede omul care vine să-și odihnească gândul și să-și înalțe simțirea în nepătrunsul său, într'altfel drumețul necăjit de calea fără capăt, prin arșița lui cuptor sau prin gerul lui Ghenarie, al de crapă lemnele și pietrele, și cu totul deosebit îl privește vânătorul care-i ucide prepelițele, dropiile sau iepurii.

Singur plugarul, robul și stăpânul pământului, desleagă, ca nimeni altul, firele vieții Bărăganului; cântecul și plânsul, înaltul și tăcerea, apa morților și taina stelelor. Plugarul este crescut din pământ, alături de grâu și porumb. E frământat, în viața lui simplă, de puterea gliei, așa după cum el răstoarnă brazda pentru rod.

Plugarul e cu sufletul legat de pământ, e înfrățit cu Bărăganul.

Cât de mult se aseamănă câmpia fără margini cu marea,

Intinderea de ape, neconținut în frământare, este stăpânită și ea de aceeași taină pe care n'o poate deslega decât numai robul și stăpânul ei: pescarul sau călătorul pe ape. Așa cum omul câmpiei, omul mării s'a trezit lângă valuri, trăește în brațele mării, de multe ori moare în larguri. Marea și Bărăganul, două întinderi de viață și moarte, înfrățite cu cerul.

Când mi-am dat seama de această vraje a câmpiei și a mării, nu trecusem încă de hotarul copilăriei. După o zi obositoare de seceră, pe arșița dogoritoare, mă întinsesem cu fața în sus pe o căpiță de fân. Eram frânt de oboseală și totuși aveam o postă ciudată de a mă juca cu stelele, de a le aduna în gând și a le înșira ca pe niște mărgelile de lumină. Apoi am pornit să hoinăresc, fără nici o țintă, pe lunca cerului cu Carul cel mare, Pe Drumul robilor am zburat cu Carul cel mic, având steaua polară în frunte. Atunci la capătul drumului s'au strâns în jurul meu Cloșca cu pui, Rarițele și multe alte zeci și sute de grupuri înstelate, cu care m'am jucat aproape până la miezul nopții. Obosit de drum și de joacă, somnul mi-a lipit ploapele. Din inima luceafărului cel mare al miezului nopții s'a deșirat un fir lung cât cuprinsul câmpiei; povestea cu viață și moarte a Bărăganului.

...Înainte de a se trezi omul câmpiei în pustiul fără margini, totul era stăpânit de marea taină. În nopțile cu lună, din inima florilor, din ciripitul de păsări și din cântecul greerilor, se ridica o Zână cum nu trăise până atunci în nici un basm pe nici un tărâm. Faptura nopții zbura în tot cu-

prinsul câmpiei, căutându-și tovarășul de viață pe care și-l întruchipase din vis și lumină. Când cerul se poleia cu aur pe o geană a pământului, Zâna se strecura în trupul florilor. Soarele o găsea dormind în cine știe ce inimă ascunsă de floare albastră.

Intr'o noapte zborul ei era mai viu ca niciodată, fața și părul mai galben, mai strălucitor cum nu le văzuseră stelele până atunci. Cântecul ei era mai cald și mai plin de chemare. Pe o potecă de lumină coborâ din cer un crai ca de argint, cu părul de aur, cu haine țesute din fire de stele. S'a oprit în fața Zânei. A privit o adânc în ochi. Ea s'a clătinat ca o floare mângâiată de Zefir, cu ochi speriați.

— Să nu-ți fie teamă, Zână a pământului și a întinderilor, îi vorbi în șoaptă craiul de de lumină.

— Sufletul nu mi-e cuprins de frică, dar te asemeni atât de mult cu visul meu. De unde vii, întreabă Zâna cu glasul ca un cântec.

— Cobor din cer. Sunt al luminii domn și al tău stăpân.

— Al meu stăpân? Cât de mult te-am așteptat în plânsul meu, isbucni Zâna plină de fericire.

— Îți priveam de acolo de sus, așteptările, Zână a pământului. Știam însă, că va sosi odată clipa miezului de noapte când să cobor la tine, printre umbre și lumini și să te ridic de aci, din inima câmpiilor, în palatul tău de aur de dincolo de nori.

— Adevărat? Nu voi mai sta singură în marea mea pustietate?

— Nu, Zână a pământului. Vom zbura chiar acum.

Craiul de lumină și Zâna pământului întinseră aripele și porniră pe deasupra ciulinilor. Dar zborul lor era greu. Nu se puteau ridica mai sus de vărfurile erburilor. Toată lupta aripelor ca de mătase, tot sbuciumul erau de prisos. Sufletul câmpiei îi ținea aproape. cât mai aproape și n'ar fi vrut în nici un chip să se despartă de Zâna lui. Multe nopți au mângâiat ierburile până când Zâna pământului obosită de atâta zbor era cât p-aci să se prăbușească; cu un glas stins ea gemu:

— Aripele de abia mă mai țin. Nu mai pot. Cobor.

— Nu te lăsa învinsă, o îmbărbătă craiul de lumină. Voi porunci vântului nopții să

ne dea ajutorul ca să ajungem la țărnul mării. Uite, trecem peste o apă curgătoare. Și vântul se apropie.

De dincolo de ape, din împărăția bălților porni să se audă un șuerat lung. Craiul de lumină strigă atunci cu glas cutremurător.

— Vântule din miază-noapte, ia-ne pe aripele tale și du-ne la malul mării.

— Indată stăpâne, se auzi un răspuns ca un ecou de departe. Craiul de lumină și Zâna pământului se simțiră luați pe aripele vântului. Până la țărnul mării li s'a părut zborul, atât de frumos și de lin, ca un vis. Când ajunseră lângă frământarea valurilor, sub lumina lunii, Zâna nu se putu opri ca să nu îngâne.

— Ce frumoasă e marea în bătaia lunii!

— Valurile n'au fost niciodată mai vesele ca noaptea aceasta, îi răspunse craiul de lumină.

— De ce atâta frumos?

— Pentru că ești tu la țăr, Zâna pământului, uite, din toate zările, talazurile au pornit să-ți cânte.

Zâna asculta glasurile valurilor ca fermecată. Din înălțimi începu să se împletească o cărare de lumină printre stâncile cerului și apoi peste valuri. Zâna pământului nu se mai sătura privind toată această minune. Drumul ajunse până la picioarele ei de crin, lângă nisipul de argint.

— Mă simt vrăjită, șopti Zâna. Niciodată sufletul nu mi-a fost atât de înalt.

— Și eu mă simt tot atât de fericit, îi răspunse Craiul de lumină.

Pe poteca de aur, cu luna înainte și stelele după ei, Craiul de lumină și Zâna pământului se ridicară la cer în cântecul mării. Când ajunseră în palatul lor de dincolo de nori, Dumnezeu i-a cununat și i-a hărăzit să făurească semeni de-ai lor pe întinsul Bărăganului.

Timpu s'a măcinat, an după an. În nici o parte a câmpiei trecerea veacurilor nu s'a dovedit. Aceleași buruieni creșteau vara, adăpostind aceleași jivine. Iarna, Bărăganul era troenit de acelaș viscol, care ridica munți albi de zăpadă acolo unde primăvara sădea verdeață pe întinderea cuprinsă într'o parte până în cealaltă a zării. Odată veacul n'a mai vroit să plece din câmpie până ce n'a căzut din cer o piatră de lumină, din care s'a ridicat Stăpânul Bărăganului robust, cu fruntea încununată de flori albe și roșii.

imbrăcat în zale de argint ca și tatăl său craiul de lumină. A privit cu ochi de soare nemărginirile. A glăsuț singur ca și când ar fi îngănat un cântec :

„Iată-mă însăfârșit ajuns. Câte lumi n'am colindat, zile și nopți fără odihnă, ani și ani întregi, până când să ajung aci în împărăția întinderilor ce mi-a lăsat-o moștenire buna mea mamă, Zâna pământului. Pe unde am umblat, pe tărâmul cu alți sori și alte stele, am cântat durerile și bucuriile lumii de acolo. Aici, în pustietate ce să fac? Să clădesc o lume nouă în cântec și lumină? Doamne trimete-mi harul Tău“.

Stăpânul Bărăganului care avea înfățișarea unui împărat rămase pe gânduri. Iși reaminti apoi cum și-a trăit copilăria lângă părinții și frații lui acolo pe tărâmul lucefărului, în palatul de aur, cum a plecat din munții roșii într'o zi când soarele de acolo ieșise ca un glob de mărgean peste înălțimi și cum s'a dus în lumea altei stele, în tr'o lume albă. Pe acest tărâm, cu cât se depărta mai mult de locul unde-și trăise copilăria, puterile îl îndemneau neconținut spre alte limanuri, unde avea să-i înflorească adevărata lui viață. Zilele în șir, nopțile fără odihnă, luni întregi a colindat drumuri care de care mai grele, mai neumbrate. În calea lui fără popas, când ajungea în primăvară, păsările îl primeau cu cântece, florile îl îmbrățișau, fluturii îi făceau hori din aripele albe și frumoase ca niște cuuuni de crini pe lângă fruntea lui gânditoare. În urmă lăsa o dără de lumină învăluită în taină, cântece lungi și frumoase smulse din inimă. Cu aceste cântări ființele tărâmului alb întâlneau în cale se mângăiau la tristețe, se veseleau la petrecere. Tot cu ele mamele își adormeau copiii în leagăn. Câteodată când vreun îndrăzneț îl oprea în drum și îl întreba :

— Cine ești tu, călătorule fără popas ?

El îi răspundea scurt, dar cu multă lumină în ochii adânci :

— Sunt călătorul chemat să cânt durerile și bucuriile lumii albe.

Iși urma apoi drumul cântând mai departe. Cu cât înainta în mijlocul acestei lumi ciudate căreia îi dăruia cântece din ce în ce mai frumoase, cu atât se simțea mai tare, cu atât chipul lui se însenina mai mult. După ani și ani de rătăcire, faima călătorului ajunsese să fie cunoscută și pe tărâmurile altor stele; cântecele lui să fie îngădate de toate buzele, să fie simțite de

toate inimile. Din steaua cea albă a coborât în câmpia aceasta pe scara de trăznet...

Stăpânul Bărăganului se mai uită încă odată în largul întinderii pustii, fără nici o oază, fără nici un om. Cum era tare oboșit și cum nu știa ce să facă deocamdată, se întinse cu fața în sus și căută să adoarmă. Stelele străluceau în adâncuri. Stăpânul Bărăganului își anină gândul de ele, în timp ce trupul și-l simțea ușor plutind parcă pe deasupra câmpiei, cu iarbă înaltă, cu sururi acum de greeri și cu multă lumină de argint răspândită de sufletul dăruitor al lunei care stăpânea în tăcere marea câmpie. Târziu, în puterea nopții Stăpânul Bărăganului fu deșteptat din somn de un glas lung, răgușit.

— Vânturilor din Răsărit, din Apus, din Miază-Zi, din Miază Noapte. Veniți din toate părțile și aduceți-mi pe aripele voastre Stăpânul care ne-a sosit din cer.

Cât ai clipi, se simți luat de un vânt și proptit în fața unui bătrân cu haine țesute din iarbă crudă, cu barbă de mătase verde, cu plete galbene de grâu și cu ochii albaștri pătrunzători. La lumina stelelor și a lunei, se citea pe chipul bătrânului o blândețe cerească.

— Bine-ai venit Stăpâne, îl întâmpină căpetenia vânturilor plin de viață.

— Să trăești Măria Ta, strigă Austrul.

— Părintele nostru te-așteaptă de mii de ani, zumzâi Băltărețul.

— Credeam că nu mai vii stăpâne. Ne erau sufletele grele ca pământul șueră Munteanul.

— Bine v'am găsit voinicilor, le glăsuț Stăpânul Bărăganului bucurat de această primire.

— Stăpâne, mai glăsuț bătrânul, de când te-aștept să-mi luminezi și mie sfârșitul cu cântecul tău, așa cum ai luminat viața atâtor lumi de dincolo de pământ. Haideți acum în cetate.

— Să mergem, făcu Stăpânul Bărăganului din ce în ce mai voios.

— Vezi, aici sub dealul acesta este cuibul care te va adăposti și pe tine ca pe cel mai mare Stăpân al întinderilor, Stăpân al nostru și al Bărăganului, șuerară toate vânturile.

Bătrânul și Stăpânul Bărăganului în fruntea celor patru vânturi intrară într'o groapă săpată adânc în mijlocul unui deal ce despărțea câmpia de o apă. Merseră câțva timp

printr'un întuneric umed, până când dădură de o poartă de fier. Moșneagul o deschise. O lumină albastră îi lovi pe amândoi în față.

— Aici este cetatea noastră reluă vorba căpetenia vânturilor.

Un salon larg de marmoră, cu lumini în toate colțurile, pe toate dungile se desfășură în farmec pe care tânărul coborât din stele îl întâlnise numai în visuri. În mijlocul încăperii observă o masă pătrată de piatră neagră, cu multe scaune în jurul ei.

— Vezi masa asta? Arată bătrânul cu ton blând. Aici se țin sfaturile vânturilor de pe tot Bărăganul. Acum haide să mâncăm ceva, cred că e și timpul. Intrară amândoi într'o altă încăpere tot de marmoră, luminată cu făclii roșii. În mijloc se afla o masă acoperită cu o față albă de mătase pe care se găseau farfurii de cleștar, cuțite și furculițe de aur. Se așezară la masă și la fiecare semn al bătrânului, pe o tavă de aur, mâncăruri diferite erau servite de vânturile împărăției lui. Stăpânul Bărăganului mânca cu o poftă de lup flămând, pe care n'o avusese niciodată prin lumile pe unde colindase. După masă, simți prin tot trupul o moleșală neașteptată.

— Mă simt obosit, bătrânule.

— Atunci culcă-te copile. Vom mai vorbi mâine.

Căpetenia vânturilor îl duse pe Stăpânul Bărăganului într'o altă încăpere tot atât de largă și frumoasă, cu un pat la mijloc pe care erau așternute cearceafuri albe ca zăpada.

Tânărul coborât din cer se lăsă încet pe salteaua de puf de păpădie și adormi. Moșneagul se întoarse în sala de marmoră, la masa neagră, să se mai sfătuiască cu vânturile.

— Alte vești mai aveți copiii mei, întrebă el cu acelaș glas blând de părinte.

— Liniște tată, pe întreg Bărăganul, vorbi Austrul.

— Am eu ceva de spus, se apropie Munteanul de bătrân.

— Să aud.

— În noaptea aceasta, toate florile s'au însuflețit și s'au îmbrăcat în haine care mai de care mai frumoase. Vor să iasă mâine în calea Stăpânului nostru.

— Foarte frumos din partea lor, zâmbi căpetenia vânturilor. Dar despre Pocitul uriașul bălților, ați mai auzit ceva?

— Fiara neastâmpărată? intră Crivățul în

vorbă. Am auzit multe. Mi se pare că ar fi plecat la frate-său, jivina de fier a munților.

— Da de unde? sări Băltărețul. L'am văzut eu cum se lupta pe viață și moarte cu valurile mării ca să intre în palatul Domniței Răsăritului și a Mării.

— Care palat? căută să-l ia peste aripă Munteanul. Palatul Zănei n'a fost dărâmat, acum câteva zile?

— Ce vorbești Domnule? îi răspuse cu ifos Băltărețul. Crezi d'ta că Zăna mării are numai un castel? Le-ai uitat pe acelea de sub mare și de pe înălțimea țărmlui pe care nici noi nu putem să-l atingem cu aripele, pe țărmlu fermecat?

— A, da, făcu oare cum rușinat Munteanul că nu știuse acest lucru.

— Voi ce credeți băeți, o să învingă Pocitul? căută bătrânul să-i împace.

— De, ce să zicem taică, o jivină atât de puternică ar fi în stare să răstoarne toate mările și întreg pământul pentru această Zână, vorbi apăsător Crivățul.

— Ai dreptate, fiul meu. Uriașul bălților a sfâșiat atâtea vieți în împărăția lui. Uite d'aia mă cam tem și eu.

— Te temi tu, părinte? întrebă Crivățul mirat de vorbele tatălui său.

— Fiara cu inimă de venin ar fi în stare să ne omoare Stăpânul, dacă l'ar auzi cântând. Ar crede că toate cântecele lui sunt făcute pentru Domnița Mării și a Răsăritului.

— Eu zic că nu s'ar pune la luptă cu Stăpânul nostru, își dădu cu părerea Băltărețul.

— Să dea Domnul. Și acum fiii mei, pentru că e târziu aide să punem la cale serbarea de mâine în cinstea Stăpânului nostru. Tu Crivățule, să dai de știre la toate păsările și animalele din Miază Noapte. Tu Munteanule, să vestești cântăreții din partea ta, iar voi Austrule și Băltărețule, aduceți vestea mării sărbători păsărilor și florilor voastre. Ați înțeles?

— Vom fi cu toții la datorie părinte, șuerară vânturile laolaltă.

— Acum, la odihnă. Mâine în zori ne apucăm de lucru, îi îndemnă bătrânul. Întreg Bărăganul va trebui să trăiască cea mai luminată sărbătoare.

— Va fi așa cum zici tu, răspuse Crivățul. Apoi cele patru vânturi se retraseră în odăile lor din palatul de sub pământ. Bătrânul, de abia târându-și miile de ani cari îl apăsau pe umeri, intră în camera lui

de argint, luminată cu o flacără violetă eșită din miezul pământului. Se desbracă pe îndelete și se culcă, rugându-se pentru sănătatea Stăpânului lor. Acelaș lucru îl săvârșea fiecare din cele patru vânturi în încăperea lor. Moșul cu ochii pe jumătate închiși, înainte de a adormi, fără să vrea începu să fie furat de aducerea aminte. Viața lui i se depănă în gând, icoană după icoană. E, he, părintele vânturilor de azi fusese pe vremuri cel mai temut împărat al Răsăritului. Impărăția lui se întindea dincolo de mări și țări la capătul pământului. Neamurile vecine tremurau de frica lui. De aceea îl și porecleau Impăratul Vijelie sau împăratul Bici de Foc. În războaie Impăratul era într'adevăr, când vijelie, când bici de foc. Dacă nu-l supăra nimeni, apoi atunci era cel mai blând om de pe pământ. Cei patru fii ai lui îi semănau în totul. Mândri, frumoși și înalți. Când eșea tatăl cu copiii lui în largul Răsăritului călări pe caii lor cu aripi de foc păreau sori aprinși coborâți pe pământ. Lumea toată se minuna de strălucirea lor. D'apoi și când o porneau în zborul cailor în cinci părți ale lumii, spintecând zările. Atunci se cutremura pământul, iar toate ființele se ascundeau care încotro vedea cu ochii de frica lor. Într'un război avut cu popoarele dela mijlocul pământului, Impăratul și cei patru fii ai săi s'au aruncat în lupte cu atâta înverșunare, au răspândit în jurul lor atâta furtună de foc, încât n'a mai rămas viu nici unul dintre luptătorii țărâmului cald. Dumnezeu văzând prăpădul pe care-l săvârșiseră, îi prefăcu din oameni în vânturi, trimițându-i departe de împărăția lor, în câmpia fără margini, unde nu găsiră decât mărăcini, scaeți și bălării prin care se încurcau din când în când și nenumărate mușuroaie de pământ pe care le mai răsturnau, așa câte odată, când le era prea mare necazul.

— Aici, le glăsui Dumnezeu, când veți avea poftă să răsturnați pământul o veți putea face fără să vă mai supere nimeni.

Impăratul îl rugă atunci pe Dumnezeu să-i dea voie să-și aducă în pustietatea aceasta, din împărăția lui, măcar palatul care îl moștenise din moși strămoși. Domnul îi îndeplini ruga. Impăratul nemai încăpând în piele de bucurie porni cu fiii săi spre fosta lor împărăție, atât de fericiți că nici nu băgară de seamă când întoarseră pe partea cealaltă mai mult de jumătate din fața pământului. Domnul din cer văzând că iar au

luat-o razna, le făcu semn să se astâmpere, amenințându-i că îi va pedepsi din nou. Vijelia și vânturile se liniștiră, luară încet pe aripi palatul cu toate bogățiile și veniră în inima câmpiei lângă o ridicătură lungă de pământ, pe malul unei ape curgătoare. Aici se puseră zile și nopți fără odihnă și săpară o văgăună prin care ar fi putut să intre un regat întreg nu numai un palat de aur, argint și pietre scumpe. De atunci părintele vânturilor își duce viața în această pustietate, când cu amar, când cu zile senine. Acum bătrânul e tare fericit că a coborât din cer Stăpânul Bărăganului și că, în sfârșit, el se va mai odihni.

— Mi-o fi de ajuns cât am hoinărit pe fața pământului, gândi moșneagul, lăsându-se de-abinelea pradă somnului...

* * *

Dincolo de câmpia Bărăganului, peste ape și mlaștini, peste dealuri, movile, văi, într'un castel cu turnurile de oțel și porțile de aur clădit pe țărmul mării, trăia o Zână născută din spuma albă a valurilor. Mică la statură, cu ochii ruși din adâncul nopții, această făptură a luminii se simțea fericită în împărăția ei. Când soarele își întindea aripile peste ape, peste grădini și luncile pământului, Zâna cânta la braț cu primăvara, cu vara și cu toamna. Când viscolul arunca furios zăpadă peste lume, atunci Zâna se ascundea în fundul mării, unde se afla o grădină minunată cu flori și arbori care se mișcau, vorbeau și trăiau ca și animalele de aur și de argint din jurul lor. Grădinele acestea, de sub valurile mereu în frământare erau atât de pline de cântec și vraje cum pământul nu avusese încă rai mai frumos. În mijlocul grădinei se înălța un palat de smaragd în care își ducea viața de regină Zâna Mării și a Răsăritului. Și aici ca și în cuibul ei de pe țărm Domnița se simțea fericită. Cum era îmbrăcată în haine țesute din pietre scumpe, se lua la întrecere în înot cu peștii de aur și de argint. Viața ei era frumoasă ca o poveste spusă de glasul primăverii. Într'o zi din mijlocul unei veri, veni lângă la palatul de pe țărm, din smârcurile bălților o jivină urâtă cum nu mai fusese până atunci arătare mai hidoasă pe pământ: trup de balaur, cap de mort, gât de girafă și picioare de cămilă. Pocitul, Uriașul Bălților era numele acestei arătări îmbrăcată cu păr de leu. Scotea flăcări de foc pe nări. Când bătu în poarta castelului cerul se întunecă.

mare porni să se frământa, să urle și să-și ascută lamele, Zâna, de frică, coborî d'în castelul de pe țărm în palatul de sub ape. Pocitul încercă să fugă după ea. Valurile îl opriră la țărm. Se deslănțui o luptă pe viață și moarte. Lupta ținu zile și nopți în șir, cu atâta înverșunare că mai toate valurile se înegriră de sângele negru al Pocitului.

— Am să vă sugrum pe toate și tot am să pătrund în palat, răcni Uriașul Bălților.

— Avem să-ți sugem sângele și ai să putrezești pe țărm, dar n'ai să pătrunzi în cetate îi răspunseră valurile ca un tunet.

— Mi-ați tăiat voi șapte brațe, dar tot eu o să birui. Toate o să vă otrăviți cu sângele meu, cu otrava din mine și tot o să vă răpesc Zâna.

— N'ai să poți niciodată fiară.

Lupta Pocitului cu valurile mării se deslănțui și mai înverșunată. Aci ziceai că uriașul e învins, aci că valurile mării vor fi sugrumate...

În acelaș timp pe întinderea Bărăganului se desfășura în mare lumină serbarea dată de părintele vânturilor în cinstea Stăpânului lor. La această petrecere luară parte toate florile stepei, îmbrăcate în fel de fel de rochii, ca niște zâne mici, greerii, muzicanți renumiți, păsările de prin toate lanurile, iepurii, vulpile și toate, toate viețuitoarele din întreg cuprinsul câmpiei. Într-o singură zi Stăpânul Bărăganului strânsese prin cântecele lui, o mulțime neînchipuită de viețuitoare și stinsese din piepturile lor ura, patima, minciuna. Lupii se îndrăgeau cu iepurii și cu mieluşei; vulpile stăteau la sfat cu păsările ca niște bune prietene, iar fluturii se jucau de minune cu florile. Era atât de frumos pe Bărăgan, cum nu fusese niciodată în această câmpie fără hotar. Ziua toată s'au desfășurat hori largi în care au jucat animalele și florile. Cântecele stăpânului lor era însoțit de chiote de bucurie. Zvonul acestei mari veselii a ajuns până la palatul Zânei mării, oprind pentru o clipă lupta între valuri și Uriașul Bălților.

— Ce se aude? întrebă Pocitul cu ochii în sânge rați de ură.

— Un cântec neuzit până azi, răspunseră valurile găfâind de atâta luptă

— Cine îndrăznește?

— Inima pământului, sufletul cerului Pocitule. Te poți lupta și cu ele?

De departe se auzea acelaș cântec lung,

fermecător, un cântec atât de frumos cum niciodată nu se cântase pe pământ, cum nici un glas omenesc, însoțit de triluri de păsări, nu îngânase până acum. Toată ura din pieptul Pocitului și tot clocotul din sufletul valurilor se potoliră de-abinelea. În ochii Uriașului răsăriră pe neașteptate raze de blândețe. Cântecele, marele cântec al Stăpânului Bărăganului îi prefăcuse, dintr'odată veninul din suflet în apă vie de lumină.

— Ce e asta? Ce se întâmplă cu mine? Se întrebă mișcat de o simțire nouă Pocitul. Nu mai îmi curge sângele. Mi-au crescut brațele. Simt lumină în mine... lumină, lumină. Cântecele mi-a pătruns în inimă. Mă simt altul. O Doamne Dumnezeu, cât de frumos e cântecele pe care L-ai trimes.

— Și noi, uite, am început să ne limpezim, murmurară valurile.

— În genunchi în fața voastră, valurilor vă cer iertare de tot ceea ce am făcut, Acum nu mai sunt fiară. Cântecele, marele cântec m'a renăscut. Ura din sufletul meu, veninul tot pe care-l purtam de atâta amar de vreme s'au prefăcut în miere. Plec. Vă las cu bine valurilor. Mă duc unde e cântecele. Unde e Dumnezeu. Vă rog cereți iertare Stăpânei voastre de fapta nelegiuită pe care am săvârșit-o.

Glasul Pocitului era acum cu totul schimbat și plin de căldură. Valurile îi urară drum bun.

— Mergi cu bine, prietene. Cântecele și pe noi ne-a potolit, ne-a luminat. Să-i facem loc să pătrundă și în grădina stăpânei noastre, în palatul de smaragd, în sufletul ei.

Valurile gătite acum cu diademe de mătase albă, limpezi și albastre se strânseseră la țărm liniștite. Cântecele de pe Bărăgan pătrunse încet, cu farmec, în palatul Domniței, de sub mare. Insomnul ei de vraje în această clipă, Zâna visa cum Stăpânul Bărăganului, prințul cânteceleului, coborâse și el odată cu glasul său vrăjit pe fereastra cea mare. O mângâia cu mâinile lui bune ca de mătase, pe frunte, în timp ce cântecele îi pătrundea din ce în ce mai adânc în suflet...

Hora florilor și a păsărilor încetă pentru o clipă. Animalele porniră să vorbească între ele în timp ce Stăpânul lor se uita lung în zare, parcă ar fi presimțit că acolo departe făptura visului său îi asculta cântecele vrăjit.

— Într-o singură zi Stăpânul nostru ne-a făcut viața frumoasă. Până azi ne ascundeam

în văgăuni, pe sub movile, de nici vânturile nu ne găseau, şușoti vulpea fără șiretenie în ochi.

— Niciodată câmpia noastră n'a fost mai luminată, iar inima mea mai plină de curaj ca astăzi, îi răspunse iepurele cu semeție.

— Cântecul meu e azi mai vesel și mai cu viață, ciripi o pasăre.

— Rochița mea n'a fost niciodată atât de strălucitoare, se mândri Floarea Soarelui.

— Inima mea n'a fost niciodată mai tare, intră în vorbă sângele voircului.

— Astăzi și eu sunt sătul și bun ca un miel. Ce fericit mă simt așa, glăsui lupul.

— Vezi tu mă lupule, acum suntem și noi frați, lătră încet căinele ciobănesc.

— Da, toți suntem fericiți că ne-a venit Stăpânul și ne cântă atât de frumos, vorbi în triluri alese privighetoarea.

Petrecerea cu jocuri și cântece continuă până seara târziu. Stăpânul Bărăganului cântase toate cântecele pe care le făurise în tărâmurile pe unde colindase, în stelele și luceferii cerului unde trăise înainte de a coborâ pe pământ.

Odată cu apusul soarelui în marea lui împărăție de aramă, tânărul cântând lung de dragoste fu însoțit până la palatul său de sub deal, de toate florile și animalele câmpiei. După ce luă cina, împreună cu părintele vânturilor, se culcă în aceeași cameră în care dormise cu o zi înainte. La miezul nopții bubuituri surde se auziră, ca niciodată. Părintele vânturilor se ridică repede depe scaunul unde se așezase să se odihnească și se duse să deschidă marea poartă. Văjăituri, susure, zgomote, se strecurară înăuntru. Bătrânul îi întâmpină:

— Ce e cu voi copiii mei?

— Bine și nu prea bine, răspunseră patru glasuri deodată.

— Aduceți vești rele?

— Și bune și rele?

— Să încep cu cele bune, țiu Austrul.

— Să aud.

— După serbarea de azi, toate animalele și florile s'au strâns la sfat și au pus la cale să-i împletească Stăpânului o cămașă din razele de lună vrăjită ca să nu-l atingă niciodată vre-un rău. Erau atât de fericite că au jucat toată ziua după cântecul lui și că de azi înainte nu vor mai sta ascunse prin hârtoape și mărăcini.

— O lume nouă va trăi de-acum pe Bărăgan. Pustiul nu va mai fi pustiu. Noi nu vom mai bate, decât atunci când toate fiin-

țele vor fi adăpostite în cuiburile lor, se arătă mulțumit bătrânul de vestea adusă.

— Da, așa ar fi bine, se îndoi gânditor Crivățul, dacă n'am avea dușmani.

— Care sunt aceia? întrebă încruntat bătrânul.

— Care să fie, Pocitul și frate-său.

— N'au ei zile să calce în împărăția noastră.

— Ei vezi, tocmai asta vroiam să-ți spun tată. Pocitul când a auzit cântecul Stăpânului a încetat lupta cu valurile și a pornit spre noi.

— Adevărat? tresări bătrânul.

— Din nenorocire e adevărat, întări Crivățul. L'am văzut eu venind spre câmpia noastră.

— Atunci ce-i de făcut?

— Ce să fie, iaca ne-om lupta, că doar meșteșugul acesta îl știm noi foarte bine, vorbi Austrul ca și când ar fi fost gata de luptă.

— Firește că ne vom lupta, făcu tot îngândurat bătrânul. Noi nu ne dăm cu una cu două. Suntem hârșiți cu bătaia. E vorba de Stăpânul nostru, pe el nu vreau să-l atingă nici cu un deget.

— N'avem decât să-l ținem adăpostit în palat, își dădu cu părerea Crivățul.

— Să-l ținem, să-l ținem nu zic ba, dar crezi că primește?

— Aici e necazul, făcu Munteanul cu amărăciune în glas.

— Eu ași da cu părerea ca să nu-i spunem. Să eșim afară și să încuiem porțile palatului.

— Deștept mai ești Băltăreșule, atât ne mai trebuie. Să creadă Stăpânul că-l ținem închis.

— O, asta nu.

— Atunci ce e de făcut?

— Să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne dea un gând bun, zise bătrânul. Deocamdată să ferecăm porțile și să ne odihnim. Cine știe ce ne va aduce ziua de mâine.

Cele patru vânturi rămaseră câțva timp cufundate în gânduri. În jurul lor era o adâncă tăcere...

...Barca unui vis înalt furase de mult sufletul Stăpânului Bărăganului și îl purtase pe lacuri de cristal, care de care mai frumoase. Acum visul aluneca pe o mare de lumină spre un castel clădit din aur de soare. Sub ferestrele palatului luntrea visului se opri. O domniță cu străluciri vii în ochii adânci și negri îl privi lung ca și când ar fi vrut

să-i spună taine pe care el nu le înțelegea. Vru s'o cuprindă în brațe, dar Zâna pieri ca prin minune iar el sări din somn.

Cu hainele răvășite pe el, Stăpânul Bărăganului intră în sala de marmoră, în care vânturile rămaseră incremenite când îl văzură atât de mișcat.

— Ce e cu tine Stăpâne? întrebă moșneagul.

— Am visat un vis care m'a cam pus pe gânduri, răspuse Stăpânul. Apoi începu să povestească visul pe îndelete. Vânturile erau numai urechi. Când sfârși de povestit, tânărul îi întrebă.

— Ce ziceți de acest vis?

— Cam ciudat, își dădu cu părerea gânditor bătrânul.

— Foarte ciudat, întări Crivățul.

— Vi se pare vouă ciudat, intră în vorbă Munteanul. Uite, eu care-mi duc viața mai mult prin ridicăturile de pământ și piatră am să vi-l desleg numai decăt.

— Să te vedem.

Vântul se gândi puțin, se scărpină cu aripa după ceală, apoi începu să vorbească cu sfătoșenie.

— Așaa, va să zică Zâna a pierit când Stăpânul nostru a încercat s'o cuprindă în brațe. Foarte natural. Cum credeți că ar fi putut să stea așa, netam nesam?

— Ascultă, băiatule, nouă nu ne arde aici de glumă, îl dojeni bătrânul.

— Nu glumesc deloc tată, vorbesc foarte serios. Chiar și 'n vis nu putea Zâna Mării să fie îmbrățișată de Stăpânul nostru.

— Și de ce, mă rog? întrebă Băltărețul. De data aceasta, era sigur că l-a dat gata pe frate-său, cu care se cam ciondănea din când în când.

— De ce? Tu nu știi că Zâna Mării e blestemată, că atunci când va fi atinsă de mâna unui Făt Frumos sau a altui Crai, fie el chiar coborât din stele ca Stăpânul nostru, să se prefacă îndată în stâncă?

— A, da mi-aduc aminte.

— E adevărat ce spui? Tresări Stăpânul Bărăganului.

— Da, Stăpâne, e adevărat. Această Zâna a fost blestemată de muma Pocitului. Numai el poate s'o atingă, fără să i se întâmple ceva, și tot numai el poate s'o deslege din blestem.

— Atunci, am să mă duc la el să-l rog, răspuse Stăpânul.

— Ce să faci? se îngrozî bătrânul.

— Să mă duc la Pocitul despre care spu-

nea Munteanul și să-l rog...

— Doamne ferește, îi luă vorba din gură, bătrânul. Atât ne-ar mai trebui.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun Stăpâne, că atunci când te-ar vedea Uriașul Bălților ar fi în stare să sară la tine.

— Ei și?

— Nu-l cunoști de vorbești așa.

— Nici tu încă nu mă cunoști bine bătrânule. Ai fost un împărat vestit. Atunci nu-ți lua nimeni înaintea. Acum văd că ți-e cam frică.

— Frică mie? Doamne ferește-mă de așa ceva. Mă gândeam numai la tine.

— Nu-mi duce nici o grijă, împărate Vilelie. Cum știu mânuî cântecul, tot atât de bine și brațul, tot atât de ușor pot muta și munții din loc.

Vânturile când auziră cuvintele Stăpânului lor, se uitau la el cu atâta dragoste în ochi încât ai fi zis că voiau să-l soarbă.

— Da' ai ști Stăpâne ce greutate mi-ai luat de pe inimă, ce fericiți ne simțim, izbucni bătrânul. În această clipă vânturile se apropiară și mai mult cu scaunele de Stăpânul lor. Și așa, într'o nemai întâlnită apropiere sufletească stătură de vorbă până când pe văgăuna de sub deal veniră în fugă zorile și le bătură la poarta palatului...

...A doua zi Stăpânul Bărăganului colindă câmpia în lung și în lat cântând cu mai mult dor un cântec de iubire. Când tocmai descoperise drumul care ducea spre Regatul Bălților, năvăli asupra lui un nor negru din care se desprinsese Pocitul. Crivățul care îl văzuse de departe strigă:

— Uriașul Bălților, Stăpâne, ferește-te de el!

Stăpânul Bărăganului care nu se înfricoșase cătuși de puțin îi răspuse:

— N'ai teamă vântule, nu vine cu gânduri rele vecinul nostru. Și-apoi pe mine nu m'a îngenuchiat nimeni până azi.

Tânărul cântă mai departe cu mai mult foc. Pocitul se apropie de el îl privi lung, apoi ca la o poruncă îi căzu la picioare, orbit de lumina care se desprindea din ochii cântărețului. Pocitul începu să urle:

— Domn al cântecului, eu Stăpânul Bălților cad în fața ta și îți aduc mulțumire. Până azi viața întregă mi-a fost înecatată în ură. Cântecul tău m'a renăscut. Dacă vei veni odată și în Regatul Bălților și vei semăna și acolo lumina iubirii și a bunătații prin cântec, am să-ți fiu sclav toată viața.

Scoală-te, îi glăsui prietenește Stăpânul Bărăganului întinzându-i mâna. Nu-mi vei fi sclav, vom fi prieteni.

Uriașul Bălților sărută mâna marelui semănător de cântec, cu multă credință.

— Iată minunea! strigă tare Crivățul fără să se mai poată abține.

— Minunea e întotdeauna în noi vântule. Numai să știm să i deschidem porțile.

Stăpânul Bărăganului luă de braț pe Uriașul Bălților.

— Și acum să mergem în palatul nostru de sub pământ și să sărbătorim așa cum se cuvine legarea mării prietenii de azi.

— Cât de neașteptată e cinstea pe care mi-o faci și cât de bun ești Stăpâne, mai vorbi Pocitul, în timp ce se îndreptau cu toții luminați de bucurie spre lăcașul de sub deal.

În palatul de aur s'a întins o masă mare care a durat trei zile și trei nopți. A fost adevărata petrecere a păcii între baltă și câmpie...

...Nu după multă vreme, dela această întâmplare glasul Stăpânului Bărăganului alături de ciripitul păsărilor stăpâna și întreg văzduhul bălților. Cu Pocitul la braț, călare pe vânturi au colindat zile și nopți întregi prin Regatul Bălților, semănând pretutindeni lumina marelui frumos cântecul și iubirea până aproape de insula de piatră în care își avea culcuș Regele Șerpilor. Dintre toți, Uriașul Bălților se simțea cum nu fusese niciodată, bun, dăruitor, frumos la suflet și liniștit. Un singur gând îl mai muncea. Să se împrietenească și cu Regele Șerpilor din insula pustie.

— Domn al cântecului, se rugă Pocitul trimete glasul tău, pe apa liniștită a bălții mele și apoi pe valurile albastre, până la insula de piatră din mijlocul mării. Cântecul făcător de minuni vreau să-l îmblânzească și pe Regele Șerpilor cu care mă hărțuesc de atâta amar de vreme.

— Cu dragă inimă prietene, zâmbi Stăpânul Bărăganului, apoi cântecul porni mai plin de nebănuite frumuseți. Impejurimile începură să tresară din adânc, apele să se limpezească mai mult, peștii și toate viețuitoarele bălții să iasă pe oglinda lucie a apei și să asculte cântecul dătător de viață și dragoste. Dinspre mare se văzu atunci venind în sbor un balaur cu aripi de foc și cu cap de om.

— Uite, Regele Șerpilor, strigă Pocitul. Îl aduce cântecul tău Stăpâne. De nu i-ar

da prin gând să ne lovească cu aripile lui ucigătoare.

— N'ai grijă, prietene, nu vezi ce lin zboară, îl liniști Stăpânul Bărăganului continuându-și cântecul cu aceeași putere a sufletului.

Regele Șerpilor se lăsă liniștit și fără cuvânt lângă ei.

— Bine ai venit prietene, îl întâmpină Stăpânul Bărăganului.

— Bine te-am găsit Stăpâne, îi răspunse Balaurul. Nași fi crezut niciodată că are să se facă atâta lumină în sufletul și gândul meu.

— Lumina vine din ceruri, vorbi plin de însuflețire Pocitul.

— Adusă de cântecul Stăpânului nostru frate, îi luă el vorba din gură. Numai acest cântec sfânt ne-a putut înfrăți.

— De când am dorit frățietatea de azi, se bucură Uriașul Bălților.

În timp ce Pocitul vorbea plin de căldură cu Regele Șerpilor, Stăpânul Bărăganului cânta cu ochii duși în zare ca într'un vis. Dorul Zânei îi pătrundea tot mai adânc în inimă.

— Prietene, îi zise el Pocitului, încetând cântecul ca la o aducere aminte, am să-ți fac și eu o rugă. Desleagă din blestemul maică-tii pe Zâna Răsăritului și a Mării.

— Cântecul tău Stăpâne a năruit de mult blestemul cel negru. Când a încetat lupta mea cu valurile, blestemul s'a prăbușit în fundul pământului. Atunci a înviat și sufletul meu.

Stăpânul Bărăganului nu mai așteaptă altă vorbă. Porni în sborul vântului spre mare sufletul larg deschis. Sborul zefirului era acum mai degrabă sbor de vânt sălbatec. Când ajunseră în mijlocul câmpiei, Zefirul simțind că dinspre mare adia o briză caldă, întrebă:

— Stăpâne, se vede ceva în zare?

— Tânărul după ce își aținti privirile în largul câmpiei îi răspunse.

— Un punct alb, ca un fulg de mătase strălucitor.

— Să ne oprim să vedem cine o fi.

Stăpânul Bărăganului începu iar să cânte dragostea care îi înflorea tot mai mult în piept. Briza se apropia pe măsură ce cântecul cuprindea tot întinsul câmpiei. Fulgul alb, nu mai era fulg. Era bulgăre de nea, era... când ajunse în fața tânărului coborât din stele, Zână mică, frumoasă și atât de albă de parcă ar fi fost plămădită din spu-

mă de crini. Domnița, sărind depe aripile brizei, cu pași mărunți, în vârful pantofilor cu rubine, se apropie de Domnul Cântecului care rămăsese încremenit când văzu aeeva făptura visului său coborâtă pe pământ.

— Sunt Domnița Mării Negre, nu te uita atât de mirat la mine, începu să vorbească Zâna, cu mult curaj și cu o nețărmurită bucurie. Un luceafăr mi-a fost tată, iar adâncul Mării mamă, părinții mi-au dat viață, n'au putut însă să-mi dea și iubirea. Mama Pocitului, scorpia smârcurilor, m'a blesmat să n'am parte de dragoste niciodată și atunci când mă va atinge un Făt Frumos, să mă prefac în stană de piatră. Cântecul tău mi-a decleștat sufletul și simțirea, a sfărâmat puterea blestemului. Iată de ce am venit. Să-ți dăruiesc ție viața întregă, Stăpâne.

Tânărul cu fruntea luminată nu știa ce cuvânt să rostească. Simțirea lui întregă era năpădită de o vrajă pe care n'o putea înțelege. Ca îndemnat de o putere lăuntrică, făcu un pas hotărât spre Zâna Mării și a Răsăritului, luă trupul de lumină în brațe și l strânse cu dor la piept.

Cât au stat, ochi în ochi, gură în gură, nimeni n'a încercat să le măsoare timpul, căci nimeni nu se mai afla lângă ei. Zefirul și briza sburaseră de mult la Palatul de aur de sub deal să ducă vestea bătrânului părinte al vânturilor că Stăpânul și Zâna Mării, înconjurați de flori și de cântec, erau în inima câmpiei.

Târziu, când au ajuns la Palatul de aur, Stăpânul Bărăganului și Zâna Mării și a Răsăritului au fost întâmpinați, în mare sărbătoare, de bătrânul părinte al vânturilor, urmat de cei patru feciori, având în stânga pe Uriașul Bălților și în dreapta pe Regele Șerpilor, de toate viețuitoarele și de toate florile Bărăganului.

...Nunta a pornit din noaptea aceea, așa cum n'a mai fost și cum nu va mai fi pe nici un tărâm și în nici un basm. Lăutarii cântau, nuntașii chefuliau dela un capăt la altul al pământului. Din Bărăgan nunta s'a ridicat și în cer, în șapte zeci și șapte de tărâmurile ale înălțimilor. Cântau florile Bărăganului, jucau stelele cerului cu luceferii la braț. Tot atunci au cântat și au jucat până când n'au mai putut de oboseală soarele și luna. Cât despre Uriașul Bălților și Regele Șerpilor au băut la nunta Stăpânu-

lui lor, atât de mult că nu s'au mai trezit două mii de ani.

Vremea a luat și ea parte la nuntă, dar ca o femeie vrednică și grijulie, n'a uitat să-și depene ghemurile vieții, chiar și în timpul petrecerii. Și-a depănat bătrâna vreme multe și nenumărate fire, ca nisipul mării, florile pământului și stelele cerului.

Toți au îmbătrânit și s'au schimbat, Marea, Cerul și Pământul. Numai Stăpânul Bărăganului și Zâna Răsăritului au rămas acciași ca în prima zi a nunții lor.

Dealul în care se afla Palatul de aur și în care au trăit mii și mii de veacuri, Stăpânul Bărăganului, Zâna Răsăritului, Împăratul Vijelie și cu cele patru vânturi, se vede și astăzi, mult mai mărunț, la marginea satului pe care oamenii l-au numit mai târziu, Panduri. Palatul s'a dărâmat de mult, tare de mult. Vânturile au rămas de atunci fără de adăpost. Când și când numai, se odihnesc triste prin pădurile de sălcii de pe malul râului pe care tot oamenii l-au numit Ialomița, sau prin întinsele lanuri de grâu și porumb. Din când în când Împăratul Vijelie își mai arată și el puterea prin praful Bărăganului, așa ca să nu fie cu totul dat uitării.

Stăpânul Bărăganului și Zâna Răsăritului trăesc și astăzi, da, trăesc aeeva. Dar nu mai sunt oameni. Sufletul Stăpânului Bărăganului este înflorit în pieptul tuturor pasărilor, iar sufletul frumoasei lui Domnițe din inima tuturor florilor din nemărginita câmpie a Bărăganului și în inima tuturor florilor din nemărginita câmpie a Bărăganului și în spuma de argint a Mării.

Aceste două suflete se pot vedea Primăvara și Vara; Toamna și Iarna; ziua cu lumina de soare și noaptea când luna așterne peste Bărăgan și peste Mare lumina de argint a tăcerii. Atunci cântecul stăpânește Marea și Pământul. Stăpânul Bărăganului ese fără să-l vadă nimeni din inima pasărilor și se îmbrățișează în armonii de Dumnezeu cu Zâna lui, care sboară și ea tainic din pieptul florilor sau din spuma valurilor liniștite.

Atunci, și numai atunci poți simți marea taină care stăpânește Bărăganul și în care sunt legate sufletele acestor doi stăpâni ai câmpiei și ai mării fără margini.

GEORGE ACSINTEANU

MELEAGRU DIN GADARA*)

TREI GRAȚII, TREI CUNUNI....

(195)

*Trei Grații trei cununi îi împletiră,
Ca semn de întreită frumusețe :
Pe-obraz îi puse cea dintâi dorința,
Pe'ntregul trup a doua-i puse vraja,
Și-a treia'n gură vorba dulce.*

CE VESELĂ E CUPA !...

(171)

*Ce veselă e cupa ! O atinse
Armonioasa gură a Zenofilei !
Ce fericită ! O, de-ar fi acum
Să-mi pună mie gura ei pe gură,
Să-mi soarbă sufletul cu-o'nghițtură !*

DORMI, ZENOFILA...

(174)

*Dormi Zenofila, tânără mlădiță...
De ce nu sun! eu somnul, fără aripi
Să mă cobor la tine sub pleoape !...
Atunci nu te-ar putea avea nici el,
Care vrăjește până și pe Zei,
Ci numai eu, eu singur !*

N. I. HERESCU

*) Meleagros din Gádara, poet din epoca helenistică (secolul I înainte de Christos), maestru al epigramei, din care gen a alcătuit o culegere.

LA ȚĂRM DOBROGEAN

Paul Valéry, într-o lucrare mai puțin recentă : „Mer, Marines, Marins“, încercînd o interpretare de estetism pur asupra mării, în câteva pagini de meditație savantă, pline de naturalism mistic, își ancorează gîndurile în abis și schițează această constatare :

„Pentru mine, rezum farmecul pe care îl exercită marea, spunînd că ea nu încetează să-ți arate ochilor, *posibilul...* Cîte ore n'am petrecut privind fără s'o văd sau s'o observ, fără niciun cuvînt în mine. În curînd îmi fac despre ea o idee universală: fiecare val îmi pare o viață întreagă. În curînd nu mai văd decît ceea ce ochiul simte naiv și căruia nu-i pot spune pe nume. *Cum să părăsești o asemenea priveliște? Cine poate să scape prestigiului inerției vii a masei de ape? Ea se joacă cu transparența și reflexele, cu repaosul și mișcarea, cu pacea și neliniștea; orînduește și desfășoară înaintea omului, în figuri fluide, legea și hazardul, dezordinea și rînduiala; oferă calea sau barează drumul*“.

E nemărginit, firește, farmecul și atracția pe care o exercită marea asupra spiritului, plufitor ca unda cea pură.

La țărmul ei ochiul se înfrățește cu

valul și mintea schițează baroc, frînturi de gînduri amețitoare, iar din întinderea calmă și infinită se strecoară în suflet acea neînvinsă emoție a finalității : „cum să părăsești această priveliște?“ Intre om și mare legătura rămîne indisolubilă și se rezolvă în spirit.

În toamna aceasta prolifică, cu atîtea ploii, pe un cer de sineală plumburie, cîțiva dintre noi, am putut să intuim mai adînc paginile lui Valéry, la bucuria mare ce am avut, cînd am aflat mai puțin plăcuta veste a plecării de aici — dela Mare — a d-ului Nicolae Ottescu, Rezydentul Regal, chemat la București, într'o dregătorie mai mare, aceia de Ministru de Interne, ocupată de fostul Prim Ministru al Țării, Armand Călinescu.

Cu acest prilej ne-am dat seama mai mult, de puterea de discriminare a scriitorului francez, cînd am citit în ochii d-ului Ottescu, acele mărgăritare rare profilate pe gene, ce s'au plăsmuit din efuzia omului trebuitor provinciei, la gîndul părăsirii oamenilor și locurilor.

Este adevărat că în vecinătatea mării, sentimentalitatea noastră largă e inspirată de o vagă nostalgie, „aceia de a fugi, pentru a fugi,“ dar cînd resorturile

sufletești sunt îngemânate cu unda, cu reflexul cerului în universul albastru de ape, o detașare de aci, din mijlocul acestei unități atât de variate, atrage după sine regretul, cu obsesia leit-motiv-ului, „cum să părăsești această provincie?”

Deacea am înțeles ezitarea de o clipă a înaltului demnitar regal, care se legase de glia dobrogeană, cu toată puterea lui de muncă, cu nestrămutatul lui ideal de a transforma valoarea unui ținut, pustiit de atâtea molime din alte vremuri apuse, de a canaliza și de a redresa viața culturală — un moment isbită de apatie — a metropolei cu tradiția ovidiană.

Personalitatea unui om ales are azi ca fundamente, când totul se reduce la trepidațiune și temporanitate, vocațiunea de a se afirma printr'o pătrundere metafizică a cauzelor, a căror totalitate formează centrul de difuzare a activității ce urmează să desfășoare în fiecare clipă, cu toată prudența, maturitatea și etica hotărârii, pentru buna orînduire a complexului, la care e chemat să stea în frunte. Colectivitatea nu mai însemnează număr, confuzie, predestinare stearpă sau formă abstractă tradusă pe un plan de mistificare socială, ci dinamism, spirit, evoluțiune.

O acțiune întreprinsă trebuie să derive deci din spontaneitatea inteligenței și rașunii, galvanizată cu acea intuiție proprie a omului de vastă și serioasă cultură, adîncită în temeiurile unor largi înțelegeri a vremurilor. A conduce nu mai e tot una cu rezultatul sufragiului, ambiguu și opac ca lutul de cărămizi.

Am intuit aceste considerațiuni, transfigurînd cu sîrćenie personalitatea de mare prestigiu a d-ului N. Ottescu.

Activitatea d-sale aci în Dobrogea, e drept, nu s'a bucurat de ecourile publicității, fiindcă ar fi prezentat un con-

trast prea isbitor dintre om și împăcarea de sine. Dar, despre realizările risipite pe tot cuprinsul Ținutului, sunt chezășie tainișile întortochiate ale unanimei recunoștințe, care a căzut ca un bolid în vârtejul unor regrete, la vestea despărțirii.

Aceste mărturisite simboluri, nu s'au oprit la rigida formă de prezentare a lor, în cadența vocabulelor rostite ca pentru rămas bun, ci au îmbrăcat alt grai — acela al fără cuvintelor, topit în sclipirile ochilor, ca și frumuseșea piscurilor în salbele de rouă a înălșimilor.

Ceeace d-1 Nicolae Ottescu a adus nou, foarte nou și a dăruit din belșug acestei provincii, a fost sufletul D-sale mare, larg generos și pacificator, izbutind să niveleze toate asperitășile și să acopere cu cea mai calmă seninătate orice deficiență înregistrată, pe care o corecta de îndată cu acea prestigioasă rezervă de impunătoare autoritate, care bara pe loc repetarea erorii. Țarina dobrogeană prezinta și ea întinderi bogate de gânduri bune, o vegetație luxuriantă în care se amestecau uneori și insule de mălură, și aci a existat arta cea iscusită a plivitorului, a secerătorului de roada cea nouă, de a putea să culeagă omenescul bun al fiecăruia dintre noi și să-l estimeze la potenșialul convenit al valorii.

Erau în preocupările Rezidentului Regal, nu exercișul curent al înaltelor obligamente, ci risipirea în fiecare clipă din sufletul său a unor irizări de adîncă umanitate — meandre care se încorporau automat în stringența problemelor ce rezolva. Solicitudinea d-sale pentru solicitator era îndatorirea de căpetenie a factorului Ținutului. Fără acel arsenal de protocolare mijloace, care dela început intimidează și deconșertează pe preopinent, aveai la audienșele acordate, în față, poate pe cel mai blajin demnitar al țării, care se identi-

fica spontan cu discrepanța rosturilor ce așteptau deslegarea, picurându-ți în suflet, în ambele ipoteze, o prietenie dintre cele mai calde și interesul loial de a te putea satisface. N'ai fi știut ce să admiri la dânsul: ponderațiunea amabilă, noblețea simțirii sau finețea spiritului polarizată într'o vastă intelectualitate.

Pentru noi, dobrogenii, o asemenea personalitate a constituit o adevărată revelațiune, căci de multă vreme provincia dintre Dunăre și Mare, aștepta pe un asemenea binefăcător.

Prea scurtul popas făcut aci, în Constanța—se înțelege—ne-a picurat în suflete o grea melancolie, dar, până la urmă, tot noi vom câștiga lozul cel mare, căci Excelența Sa, d-l Ministru de Interne, s'a socotit dobrogean din clipa descinderii la țărmul Mării și ne-a făgăduit la plecare, toată înalta d-sale sollicitudine: „un ochiul îl voi avea acolo la București, iar celălalt îndreptat spre Dobrogea. Fiți liniștiți, la Paști, voi veni aici și voi sta două săptămâni“.

Măgulitoare cuvinte pentru noi, care cunoaștem pe om, pe intelectual, pe literat și pe Rezydent.

Suntem nevoiți să facem aci o confesiune, fără voia noastră și fără îngăduința prealabilă a d-lui Ministru de Interne. Această revistă, poate îndeajuns nu se știe, își trage obârșia din ctitoria culturală a d-lui N. Ottescu,—căci una din problemele cele mai gingașe, aceia a răspândirii culturii în cuprinsul Ținutului, nu putea să rămână pe un plan subsequent, în preocupările fostului Rezydent Regal. Și, astfel, fără ezitare multă, Ponticele au apărut, în cel mai scurt timp, de la înființarea Ținutului „Marea“. Inscriem această operă, fiindcă acum spre sfârșitul însemnărilor noastre, ne-am rezervat plăcerea de a vorbi despre promovarea culturii, ca punct de orientare cardinală în programul ce

a luat naștere pentru conducerea Dobrogei.

Dacă numai această inițiativă ar putea fi un îndrumar în ambianța concepțiilor de conducere a unei provincii, apoi ar fi îndeajuns de a reconstitui telurile superioare care au animat pe un om la reconstruirea Ținutului.

Prefațarea problemelor care urmau la rând a fi soluționate, în acest colț al țării—d-l N. Ottescu a inaugurat-o, prin urmare, prin explorarea acelei comori, care formează partea integrantă a naționalității și etnicității noastre: romanitatea Dobrogei, prin săpăturile pe care le-a promovat, pentru desgroparea cetății Abrittus. Căci după cum se știe, în această provincie, la tot pasul, stau ascunse urmele vremurilor celor mari, sub învelișul teluric.

Vor rămâne multă vreme neșterse în mintea noastră, ca un chener de horebotă, acele frumoase și superbe cuvinte care au alcătuit discursul rostit, în acea zi însorită de vară, cu nouri de vată, ca un amfiteatru roman cu quirii în togi albe, când fostul Rezydent Regal făcea apologia latinității noastre, evocând măreșia oștilor romane în aceste părți ale Moesiei Inferioare, conduse de împăratul Decius, care a căzut în luptă cu Goții pe locul numit Forum Sempronii.

Apoi conferințele care au fost organizate aci și s'au ținut în iarna trecută sub auspiciile „Ponticelor“, organizarea serviciului social și încurajarea oricărui fel de propagandă culturală, care s'au bucurat de cea mai atentă înțelegere sub auspiciile „Ponticelor“, organizarea serviciului social și încurajarea oricărui fel de propagandă culturală, care s'au bucurat de cea mai atentă înțelegere rezidențială au fost îndemnuri, de a trezi la o altă viață, monotonia ce picură blazare și bararea oricărei energii constructive.

Când aceasta e identitatea spirituală și energia cu care Dumnezeu a înzestrat pe cel mai ales dintre noi, cum să nu ne mândrim că un dobrogean a fost chemat de Majestatea Sa Regele la cârmuirea unuia dintre cele mai grele Ministerii, în aceste vremuri, când în apropierea hotarelor țării, bubuie tunul și

ziua de azi poate să nu semene cu ziua de mâine ?

Cum să nu integrăm în sufletul nostru colectiv, al dobrogenismului calm și senin ca irizările crepusculare în marea de ametist a luceferilor, pe Excelența Sa dl. Nicolae Ottescu.

VALERIAN PETRESCU

C R O N I C A

CRUNI-DIONYSOPOLIS-BALCIC

Cunoscutul numismat român D-l Constantin Moisil, vorbind despre Balcic (Universul 31 X 939) arată că situația geografică a acestui oraș deși fermecătoare și de un pitoresc neîntrecut, totuși n'a permis în antichitate, după cum nu permite nici astăzi dezvoltarea unui oraș mai mare. De aceea vechea așezare numită la început Crunoi și mai târziu Dionysopolis, n'a putut avea niciodată importanța vecinei sale dela Nord, Callatis (Mangalia). Cu această ocazie D-sa citează pe arheologul ceh K Scorpil care a publicat studii asupra Balcicului.

Cred că nu este lipsit de interes să amintim că arheologul K. Scorpil este unul dintre acei cari susțin că orașele Kruni și Dionysopolis au fost situate în locuri diferite: interesante sunt argumentele pe care susținătorul acestei păreri își întemeiază argumentele sale.

K. Scorpil citează părerea lui B. Pick care afirmă că orașul Crunoi a fost în raza ținutului Odessos, întemeiat chiar de locuitorii din acest oraș. După o piatră de hotar găsită în satul Dișpudac cu inscripția: F (ines) terr (itorii) Odess (itanii), reiese că granița de Nord a lui Odessos, se întindea până la hotarul natural format de râul Batova, care se numea Ziras în vremurile vechi.

Această mărturie pare a confirma părerea lui Pick despre așezarea orașului Kruni în raza ținutului stăpânit de Odessenii.

Pe de altă parte K. Scorpil constată că gura văii Batovei și împrejurimile Ecreneului scot mereu la iveală mărturii care ne indică că în această parte a mării au existat în antichitate așezări omenești de o necontestată însemnătate. Astfel lângă satul Ecrene se găsesc rămășițele unui orașel care se întindea probabil spre sud-vest, pe cursul râului Djaferliisca. În acest loc s'au găsit în afară de monetele care datează din secolul IV în Chr. câteva relicve de o apreciabilă valoare. Dintre acestea din urmă se menționează o piatră de marmoră care înfățișează trei femei îmbrăcate în haine lungi, iar în stânga o figură bărbătească probabil a lui Apolon.

Tot aici s'a găsit baso-relieful care înfățișează pe Bachus și pe Apolon și despre care Kanitz spune că este una dintre cele mai bune sculpturi pe care le-a întâlnit în regiunea Balkanilor.

Pe coasta mării lângă Ecrene se găsesse rămășițele unui vechiu port situat într'un loc larg și spațios care a servit la exportul lemnului și al cărbunilor de lemne din șesul Batovei, până în timpurile stăpânirii turcești. Balcicul și Ecreneul deși au aceleași porturi largi și spațioase, portul Ecrene la sud de gura râului Batova prezintă înlesniri mai mari, căci Ecreneul dinspre uscat e neted și potrivit pentru construcții. Malul din dreptul portului Balcic e prăpăstios și îngust, iar eșirea dintre malurile lui e plină de greutate. Pe de altă K. Scorpil arată că izvoare ca acelea care se găsesse în văile dela Balcic și dela Ac. Bunar, se pot găsi și în văile dela Batovei pe cursul râului Djaferlii și în prăpăștiile dela Hacinea Kale, deasupra mânăstirii Aladjea. Toate aceste elemente îl fac pe cunoscutul arheolog să ajungă la concluzia că orașul Cruni se găsea lângă Ecrene în timp ce Dionysopolul a existat pe locul Balcicului de astăzi. Locuitorii din Odessos (Varna) întemeiaseră noul port nu numai pentru o mai bună apărare contra vânturilor nordice dar și ca un centru principal pentru Dobrogea (Sciția) de care se apropiaseră cu 25 de km.

Cruni a pierdut din însemnătatea sa comercială spune Scorpil, după înființarea Dionysopolului, pe mijlocul secolului III în Chr. Se menționează că noul oraș a fost întemeiat cu concursul locuitorilor din Cruni, care au adus credința zeului suprem al Varnei și în noul oraș.

Părerea împărtășită de K. Scorpil, mult mai răspândită înainte când toți arheologii căutau să derive Ecrene dela Kruni, începe să piardă astăzi din însemnătate. Singurul arheolog român care inclina spre această părere a fost O. Tafrali. D-nul Radu

1) In Izvestia - Bull. de l'inst. arheol. bulgare-Sofia

Vulpe într'un studiu recent „Dobrogea meridională în antichitate” (Analele Dobrogei) arată că trebuie exclusă cu totul părerea care a stat până acuma la baza discuției asupra formei Ecrene și după care aceasta n'ar fi decât o derivație dela Cruni. „Pe baza acestei păreri au putut odinioară Papadopoulos Vretos și Kanitz să afirme că Dionysopolis fost Cruni ar fi existat la Ecrene, ceea ce în cele din urmă a fost complet infirmat prin evidența faptelor arheologice și epigrafice care au demonstrat identitatea acestui oraș cu Balcicul actual. Nu este mai fericită, spune D-sa, nici încercarea lui K. Scorpil din vremea noastră, de a despărți cele două nume antice și a le atribui la două localități deosebite, desemnând Dionysopolis pentru Balcic și Cruni pentru Ecrene. Nici o mărturie antică nu îngăduie o asemenea diferențiere. Toți autorii antici cari po- menesc despre Cruni, și sunt cel puțin șase, arată în chip unanim că e vorba de unul și același oraș cu Dionysopolis”.

Desigur că sentința categorică pe care o aduce d-nul Vulpe în această discuție, este susținută de prestigiul și competența-i recunoscută în problemele de istorie dobrogeană. Studiul de curând apărut: „Histoire ancienne de la Dobroudja” ne-a dovedit cu prisosință cât de bun cunoscător al acestei probleme este D-sa.

Ceia ce ne face să credem și mai mult că dreptatea este de partea d-lui Vulpe este și faptul că în alt studiu despre Balcic publicat de K. Scorpil în colaborare cu fratele său H. Scorpil cei doi arheologi ne înfățișează în felul următor istoricul acestui oraș:

„Comercianții greci care populaseră malul Mării Negre câteva secole înainte de Hristos, găsind o așezare favorabilă a golfului Balcic, care e cu totul apărat de vânturile nordice, au întemeiat pe mal orașelul Cruni (dela Crunos care înseamnă Izvor) Mai în urmă, adaugă aceiași autori, Cruni și-a schimbat numele în orașul lui Dionis (Dionysopolis)

Din aceste rânduri deducem că amândoi frații Scorpil au renunțat la ideea de a separa, în trecut Cruni de Dionysopolis.

C. D. CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI

M. EMINESCU

OPERE, Vol. I.

POEZII TIPĂRITE ÎN TIMPUL VIEȚII.

Introducere. Note și Variante. Anexe.

— Ediție critică îngrijită de Perpessicius —
(București, Fundația pentru Literatură și Artă
„Regele Carol II” 1939)

Aniversarea a 50 ani de la moartea genialului

poet — Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II” a ținut s'o sărbătorească printr'o ediție a Operelor. Gestul se cuvine binecuvîntat de întreg neamul românesc, care a simțit cu opera marelui, între marii poeți ai lumii, Eminescu, deschizându-i se aripile spre înălțimile eterate ale frumosului și descleștindu-i-se limba spre expresia nemuritoare.

Volumul apărut cuprinde:

Un portret, după o fotografie din cele mai bine alese și 50 de reproduceri după manuscrise.

O prefață în care autorul expune raporturile sale cu opera tipărită și manuscrisele în care ea a luat ființă, spiritul în care a înțeles s'o redea, precum și ce datorește realizarea acestei ediții generozității Fundației și bunăvoinței îmbrățișătoare a directorului ei, d-l Al. Rosetti savantul filolog și istoric al limbei române.

O introducere — tabloul edițiilor — în care examinează toate edițiile poeziilor dela prima a lui Maiorescu din 1883 pînă la ultima a lui G. Călinescu din 1938, arătînd caracterile proprii fiecărei ediții, urmată de lămuriri pentru ediția sa și de Cronologia lui Eminescu.

În fine textul, pe 296 pagini, al poeziilor lui Eminescu tipărite în timpul vieții sale, cu îndreptările rezultate din comparația cu manuscrisele aflate sau cu tipăriturile prime, — urmat de Note și Variante privitoare la text.

În Anexe ni se dă textele sub-manuscriselor Elena (Mortua est) și Marta și al Poemului Putnei, urmate de note.

La sfîrșit un tablou alfabetic pentru lesnicioasa găsire a textului, notelor și variantelor relativ la fiecare poezie, cu pagina ce cuprinde pe fiecare.

Ediția, astfel cum e alcătuită, pe lingă că dă cititorului textul cel mai lipsit de erori, dar înlesnește studiul operei introducându-l în tainele laboratorului eminescian, în tot procesul de gestație și sirguință spre desăvîrșire înfățișat de manuscrise, precum și în viața literară a epocii, — redată în notele editorului după cercetările sale minuțioase în publicațiile de-atunci.

Metoda întrebuintată i-a cerut editorului, de sigur, o muncă de mulți ani de zile și o stăruință demnă de toată admirația. Dat fiind că asemenea muncă și stăruință nu se închină decît unei opere pentru care cineva are un cult, — prin ceea ce a realizat editorul Perpessicius se poate număra printre aceia cari au închinat mult din viața lor cultului lui Eminescu. Datorită lui Perpessicius vom avea un Eminescu întreg, exact și curat. Cînd va veni vorba de genialul poet nimeni nu va uita pe cel ce i-a înfățișat cu trudă și cu cinste întreaga comoară de poezie. Mai mult — munca sa va contribui să aducă închinători mai conștienți cultului operei poetului.

Fundația a prețuit cu drept munca sa și a prezentat ediția pe hîrtie specială, cu semnătura lui M. Eminescu în filigram, în condiții tehnice, care merită o deosebită prețuire. Cartea e un giuvaer!

AUREL VULPE

Erau mulți cei cari îl cunoșteau și-l prețuiau și cari și-au împărtășit durerea în acea zi de Sâmbătă, 30 Septembrie 1939 cînd vestea morței lui a pătruns Constanța. Prieteni, cunoscuți, admiratori, i-au încadrat sicriul în lacrimi și flori pînă la ultimul locaș.

Omul venise între noi în frageda-i tinerețe, muncise alături de noi cucerindu-și o bogată stimă în cei mai de departe și o duioasă dragoste printre cei de mai aproape. Adusese o modestie proverbială, dar nu de timid, ci de conștiincios, de colaborator, care știe că adaugă partea sa la bunul comun. Adusese și-o disciplină în activitatea sa dominată de o notă de discreție de firea leasă, care totdeauna l-a distins și a atras pe fiecare să i se încreadă. Adusese apoi un talent de expresie amabil și atrăgător ce făcea din el un om de cuvînt ascultat mai cu seamă cu plăcere.

De-aceia posturile în care a servit l-au solicitat ca pe cel mai potrivit: Magistratura, avocatura statului, edilitatea, prefectura, baroul... în toate spiritul său s'a manifestat cu prisos, robust, neobosit.

Și din acest spirit generos a acordat și literilor l-a plăcut totdeauna cartea bună, frumoasă și mai cu seamă senină. Strînsese multe cărți, le privea cu drag și se afunda în lectura lor ca într-o pasiune a vieții sale. De sigur, din aceste lecturi își trăgea cumpătarea de înaltă etică, ce-l caracteriza și impulsul de a împărtăși mai departe și altora bunurile culturale și ajutorul material, impuls care l-a dus în toate asociațiile culturale și de binefacere.

În Constanța lumea i-a ascultat cu plăcere cuvîntările, fie că erau dizertații cu subiecte culturale fie că erau discursuri sau simple predici, sau convorbiri. L-am ascultat vorbind despre Ovidiu la Tomis, Opera literară a lui Coșbuc, Poezia lui Mateievici — basarabeanul, Poezia lui Robert Burns — poetul țaran englez, Poezia lui Pușkin, despre Cartea-cea-bună, despre cea religioasă, despre cîte și în cîte ocazii...

Cum toate cuvîntările sale erau studiate, reflectate și dinainte scrise, ele ar putea fi redată pe calea tiparului. În acele cuvîntări el își puna munca sa cea mai plăcută și gîndurile sale cele mai fine în haină de lume sau de sărbătoare, după cum prețuia momentul și ar fi păcat să se piardă, în vîlmășagul cuvîntului rostit și care se uită, cuvîntările,

la rîndul lor alți de ascultate, ale acestui om de bine și de cultură.

Cuvîntările sale nu erau ale unui maestru pretențios care tinde să se impună, ci ale unui colaborator, ale unui tovarăș de activitate sufletească al publicului către care se adresa, silindu-se a-l îndrepta, a-l face să simtă necesitatea înățărei, a unei lumini nouă, al unui orizont mai larg, mai îmbrățișător. În ele punea mult din sufletul său și dacă la timpul său au fost prețuite, solicitate, ascultate cu plăcere, — citite, cred că nu-și vor pierde farmecul, din contra — cumpătarea și linia lor măsurată și armonioasă vor găsi iarăși în suflete aceleași primire și atenție, pe care le-o acorda odinioară orice auditor vocea care s'a stins, chipului care mima imperceptibil și care acum s'a dus...

Ce sfîșietor sunau la cimitir cuvintele ieșite din plînsul aceleia, care simțea adînc și nemărginit plecarea lui... „Acum s'a dus!”

Dacă am avea tipărite cuvîntările? Oare nu l-am simți mai departe, între noi?

D. STOICESCU

PREMIUL I. N. ROMAN PE 1939. G. BANEA ZILE DE LAZARET. Pentru a păstra amintirea lui Ioan N. Roman, familia a înființat două premii anuale. Ele merg spre lucrările literare, culturale și artistice, privitoare la Dobrogea, provincia căreia Roman i-a închinat toată viața și activitatea sa. Unul din premii, numit cultural, distinge operele literare, culturale, istorice, geografice și juridice, cu subiecte din viața și trecutul Dobrogei și cu preferință pentru Dobrogea Veche. Al doilea premiu este o mențiune pentru cea mai bună poezie inspirată din peisagiul și sufletul Dobrogei ori al Mării. Juriul este format din d-nii Bucuță, Brătescu, Ion Marin Sadoveanu, C. N. Sarry, sculptorul Jalea, Bonifaciu Roman și Traian Lăzărescu. În 1934 premiul de poezie a fost decernat d-lui Gr. Sălceanu pentru sonetul „Baeramdede” iar în 1938 d-lui V. Voiculescu pentru tripticul dobrogean din volumul, de versuri „Urcuș”. În acest an aprecierea juriului s'a îndreptat spre cercetarea monografică a d-lui C. D. Constantinescu-Mircești „Un sat dobrogean: Ezibei” și spre cartea cu titlul „Zile de lazare” a d-lui G. Banea divizând între cei doi autori premiul cultural în sumă de 12.000 lei.

Solidaritatea familiară care unește mișcător generațiile între ele, a inspirat familiei lui Ioan N. Roman ideea acestui sacrificiu bănesc, din mijloace pe cari prietenii lui Roman nu le pot identifica în patrimoniul scumpului defunct, care a muncit și a trăit sărac în provincia căreia i-a folosit în înțelesul obișnuit ca și cel ales al cuvîntului. Nobil, gân-

dul familiei Roman pentru niște locuri prin care multe personalități au invocat titluri în viața culturală a provinciei și—ce oameni avuți! — însă după a căror trecere dincolo de viață nici parastasul n-a mai isbutit să reunească, pentru o zi, pe îndurații beneficiari ai unei vaste succesiuni. Incât, pentru a mulțumi pe aceste figuri cu uitare totală pe care și-au înlesnit-o singure, ar mai rămânea administrației un ultim gest în privința lor, despoierea unor străzi de tăblițele ce mai suportă aceste nume în justa indiferență a trecătorilor.

Bunul gust al juriului a mers spre cartea lui G. Banea cu titlul „Zile de lazar” și cu subtitlul „Jurnal de captivitate și spital”. Subtitlul nu ar vroi să spună ce e în sine cartea, cât mai mult ceiace ea NU ESTE,—anume că nu este un roman. O carte care nu e roman, un român care nu scrie un roman, aceasta e rar! Dar în aceeași măsură nu e nici jurnal de captivitate și spital. E însă ceva mai bun de cât atât, e povestirea unor întâmplări din viață. E o carte făcută și refăcută poate mulți ani după scurgerea timpului povestit în ea, din bucăți de întuneric și lumină ale amintirii, din retrairi voite, din iluzii de ieri și din intențiuni de azi. Și e o carte turnată în cuvinte încercate, în rezistența lor, după o multiplă lectură, până în momentul sacru pentru scriitor al predării manuscrisului 20 ani după războiul din care cartea își face țesătura povestirii. Dealtfel un jurnal scris zi cu zi, pe măsura timpului și pe locul întâmplării în scopul de a înfățișa mica existență a unui rănit într'un spital sau a unui prizonier în țară dușmană, nici nu prezenta interesul crezut de autorul lui, asemenea jurnalele au valoarea documentului pentru cazurile cu totul deosebite și numai în viața marilor personalități ale unei țări. Însă procedeul de a retrăi cu ajutorul scrisului, e plin de riscuri, dintre cari acela al mistificării nu e cel mai mic, — o mistificare a cărei primă victimă e însuși scriitorul. Prin țara în care Banea a trăit captivitatea și spitalul, — Bulgaria — prin simplitatea povestirii, prin întrebuițarea dozată a umorului și mai ales printr'o evitare vroită a unui cuprins prea mare și prea profund al cărții și în fine prin însușiri reale de povestitor, Banea a isbutit să facă o bună carte românească și să făgăduiască o carieră. Din timpul războiului e în tot cazul intențiunea cărții, sinceritatea autorului ne pune în fața ei, când ne spune că, după nopți frământate de zăcere, a doua zi lua hotărârea să scrie romanul chinurilor sale, Zile de lazar cum avea să-l numească, „căci un nemăsurat, un nesfârșit lazar” era pentru el Bulgaria. Ba încă, odată, simțindu-se mai rău a spus, în delir, adâncind poate adevărata pricină a părerei de rău în fața gândului

morții, regretul luând aspectul plin de elevațiune al compătimirii pentru cititorii cari pierdeau prilejul unei cărți: „o să mor și e păcat că o să-mi rămână romanul nescris”. Cunoaștem această hotărâre și acest sentiment. E visul tânărului de ieri, de azi și de mâine, să scrie, adică să scrie un roman. Incepe pe la 17 ani ani, urmărește mai toată viața și precum se vede, nu dă pace nici în ceasul morții. Firește: locul pe care-l ocupă romanul în viața mulțimilor pământului e atât de mare, încât, material, romancierului nu-i poate reveni decât un loc de strălucirea suveranilor. Cum să sustragem pe români dela o atât de înaltă aspirațiune oricât ar fi de greu să-i urmărim în ea, în drumul care nu urcă atât de sigur cât crede scriitorul și nici nu lanchezește așa de puțin pe cât crede criticul!

Banea nu a cedat ispitei de a scrie un roman și nici unul de războiu. Aiurea cariera romanului de războiu e poate sfârșită în 1938, filmul se mai însărcina să susțină materialul putând sluji altă dată literaturii de războiu iar în ultimul timp chiar acest film începuse să obosească. Dealtfel războiul nu e în literatură decât un material la fel de interesant ca oricare altul, cu acest păcat însă că, în fața lui, scriitorul are mai lesne prilejul de a cădea în tendință. Mai toată literatura de războiu e tendențioasă și tendenței acesteia, un pacifism sărăcăcios și un umanitarism ieftin, scriitorul îl cedează cu atât mai sigur, cu cât mijloacele sale artistice sunt mai reduse. La noi această literatură numără vre-o cinci cărți după douăzeci de ani; aci, ca și în altele, publicul nostru n'a prețuit cartea războiului României ci cărțile războiului simplu și scriitori cu nume gata făcute peste graniță, și le-a oferit de pe teatre de războiu socotite mai șgomotoase și mai atrăgătoare. Dealtfel romancierii noștri sunt de mult serios angajați în romanul de analiză într'o întrecere care trebuie să-i ducă până la Proust.

Banea a fost la războiu, a fost greu rănit și greu rănit a căzut prizonier la bulgari, „c'est tout dire”, cum rezuma lucrurile o doamnă dela Crucea Roșie română, pomenită în carte.

Fapte cari nu sunt demne, firește, de nici un popor, și nici de unul în existența căruia se găsească figuri ca ale unui Hristo Boțjof, Ștefan Karadža sau Vasil Lewski, gesturi din care se găsească multe în această carte ca și în altele, trebuiesc puse pe seama momentului de război și în socoteala acelu „trinai si godina”, pe care orice soldat bulgar se credea îndatorat să-l răzbuie în pian individual prin insultarea și jefuirea prizonierilor români. Noi nu i-am urit” (N. Iorga) Banea documentează singur de adevărata fire a bulgarului, de omenia lui și de prețuirea lui pentru ceiace este cultura, când pe măsură ce prizonierul se îndepărta de teatrul răz-

boiului și lua micile lui contacte cu lumea bulgară, omenia își relua aspectele.

Cu doi ani mai înainte, Topîrceanu ne dădea (1936), depe aceleași locuri și dela aceiași oameni acea Pirin-Planina, primită destul de bine de public și entuziast de numeroșii lui prieteni. Topîrceanu plecase la războiu cu două săpunuri, cu o perie de dinți, cu un volum de poezii ale lui Vigny, cu un aparat de ras, cu un inel mic de aur și cu câteva sute de lei risipite prin toate buzunarele. Prevederea poetului i-a prins bine în captivitatea bulgară: din aceasă zestre s'a despărțit romantic și de bună voie numai de inel pe care, în gara Sofia l'a scos din deget spre a-l arunca la picioarele unei frumoase călătoare dintr'un tren ce staționa lângă acel al prizonierilor român!. Cartea lui Topîrceanu are subtitlul „Episoduri tragice și comice din captivitate”.

Cineva constata, într'o revistă ieșeană, că presa bulgară a salutat în poetul nostru, pe un mare cântăreț al munților Rodopi și pe un povestitor profund uman al războiului”. Mai puțin intenționat, Topîrceanu își justifică volumul prin consecințele unei catastrofe financiare suferită într'o Duminică pe hipodromul Băneasa, după care s'a trezit în cabinetul editorial al d-lui S. Ciornei, semnând un contract pentru un manuscris inexistent al unor amintiri din captivitatea în Bulgaria ale poetului și rămânând cu impresia că, în acel moment, a primit o sumă de bani.

Bietul Banea n'a avut timp pentru peisagiul bulgar. După grave contestațiuni în privința unor haine, a eșit din spital cu „efecte dela trei armate”, manta austriacă, șapcă bulgărească și bocanci românești.

El nu se descrie astfel pe sine în cartea sa, într'o carte ce aparent e un jurnal, un act intim, ci e în cartea lui Banea un mare petic din suferința românească, în țară străină din zilele războiului României.

Tânărul absolvent al școalei militare a răspuns la chemarea țării ca ori care altul, a luat arma în mână, trupa sub comandă și s'a dus pe lanțul trăgătorilor. Acolo a primit rana în cap și în umăr și a căzut prizonier la bulgari. Acolo a suferit dar nu

numai de răni, ci și-a început o pedeapsă, pedeapsa pentru greșeala de care făptuitorul zâmbește totdeauna, greșeala de a aparține neamului. Mare greșeală, dar nu numai în ochii inamicului după cum ne spune Banea, căci sancțiunea parcă nu înceta în momentul în care Dunărea își trage hotarul între spital și soldatul revenit în patrie. Lumea dela 1919 credea că a fi fost la războiu însemna cam tot atâta cât însemna și îndeplinirea oricărei obligații, un act nu mai însemnat bunăoară, decât acela de a-ți fi plătit o poliță unui creditor. Povestirea lui Banea nu încheie nici cu spitalul nici cu captivitatea, ea trăește zilele în țara de după războiu unde soldatul socotit mort a trebuit să fie declarat înviațeciace s'a și făcut prin ordin de zi al regimentului și pe căile procedurale. Intreagă parte III-a a cărții ridică un discret protest împotriva acestei interpretări civiliste a împlinirii datoriei militare. E făcut cu grije, cu meșteșug și cu umor, acest protest, pentru care soldatul din 1916 are mulți asociați și prieteni neștiuți. Noi nu am strălucit în sentimentul de grațitudine pentru combatanții din 1916-1918 și guvernele noastre nu au putut arăta o grațitudine mai adâncă decât conștiința publică cerea. Această conștiință s'a declarat împăcată cu sărbătoarea Zilei Eroilor. Dar pentru cei întorși acasă, pentru cei ofenșați pentru că erau români pentru cei ce au îndurat boala, frigul, foamea și înjosirea, într'un cuvânt pentru CAZUL BANEI, ea nu are decât o stimă convențională, nu mai profundă decât aceea încercată pentru un erou de roman sau pentru orice combatant din orice armată din lume. S'o lăsăm așa această conștiință publică, adormită, încă adormită, căci dacă nu e tocmai îmbucurător că ea nu cunoaște altă prețuire, cu cât ar fi mai deplorabil ca înșiși foștii combatanți să-i vorbească despre ea!

În lipsa altei distincții la care soldatul era îndreptățit, scriitorului Banea un premiu dobrogean pentru cartea lui și în acelaș timp, pentru sângele primit de pământul Dobrogei ia aspectul unei mici dar călduroase compensații.

SANDI CONSTANTINESCU

BIBLIOGRAFIE

C A R Ţ I :

- G. C. NICOLESCU : Subiectivismul în critica literară. Extrase din No. 31, 32 și 33 din „Universul literar”. Aceiași editură.
- ION MINULESCU : Versuri. Ediție definitivă. Editura Fundației pentru literatură și artă „Regele Carol II”.
- PETRU P. IONESCU : Ontologia umană și cunoașterea. Editura Fundației pentru literatură și artă „Regele Carol II”.
- PEARL BUCH : Inger luptător – traducere din englezește de Mircea Eliade. Biblioteca „Energia” – Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”.
- DOBRODGEA terre roumaine... Préface de N. Iorga – publicé par D. A. Dospinesco. Editură proprie. Tiparul Marvan. București.
- CONSTANTINESCU-MIRCEȘTI : Un sat dobrogean : Ezibei – Editura Fundația Principele Carol.
- AL. ROSETTI : N. M. Condiescu – Editura Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”.
- IONEL TEODOREANU : Prăvale-Babe. Roman. Editura „Cartea Românească”.

REVISTE :

- Universul literar ; România literară ; Revista Fundațiilor Regale ; Plaiuri Săcelene ; Suplimentul literar al „Dobrogei June” ; Litoral ; Festival ; Cuvînt Moldovenesc ; Curierul Echipelor regale ; Meșterul Manole.

R E D A C Ţ I O N A L E

Atragem atențiunea d-lor autori, că ordinea în care se publică materialul, este impusă de necesitățile tehnice, așa că nu primează nici o preferință.

Toate manuscrisele, corespondența, cărțile destinate recenziilor, precum și publicațiunile care vor să facă schimb cu revista noastră, vor fi trimise Redacției, Str. General Lahovary No. 7, Constanța, pe numele d-lui C. D. Constantinescu-Mircești.

Manuscrisele nepublicate nu se inapoiază.

PONTICE

APARE LUNAR

CUPRINSUL:

- N. OTTESCU . . . . . Cuvântare la inaugurarea săpăturilor dela Abrittus
EM. BUCUȚA . . . . . Marea noastră.
GH. A. CUZA . . . . . Intârzieri
AL. LASCAROV MOLDOVANU . . . La Sulina, — în larg.
RADU D. ROSETTI . . . . . Fragment.
AL. GHERGHEL . . . . . Exilul lui Ovidiu.
GEORGE ACSINTEANU . . . . . Stăpânul Bărăganului
N. I. HERESCU . . . . . Epigrame (Meleagru din Gádara)
VALERIAN PETRESCU . . . . . La tărâm dobrogean.

CRONICA

Cruni—Dionysopolis—Balcic, de C. D. Constantinescu-Mircești ; M. Eminescu, de D. Stoicescu ; Aurel Vulpe, de acelaș ; Premiul „I. N. Roman” pe 1993, de Sandi Constantinescu.

BIBLIOGRAFIE